

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

RESİM ANASANAT DALI
GÜZEL SANATLAR DALI

RESİM SANATINDA DOĞA'DAN ESİNLENEREK GERÇEKLEŞTİRİLEN
BİÇİMSEL UYGULAMALAR VE DOĞAÇLAMA KAVRAMININ
İRDELENMESİ
YÜKSEK LİSANS

AHU ALKAN

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. İHSAN DOĞRUSÖZ

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

RESİM ANASANAT DALI
GÜZEL SANATLAR DALI

**RESİM SANATINDA DOĞA'DAN ESİNLENEREK GERÇEKLEŞTİRİLEN
BİÇİMSEL UYGULAMALAR VE DOĞAÇLAMA KAVRAMININ
İRDELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS

AHU ALKAN

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. İHSAN DOĞRUSÖZ

ÇANAKKALE – 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Ahu ALKAN tarafından Prof. Dr. İhsan DOĞRUSÖZ yönetiminde hazırlanan ve 27 /01/2022 Tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Resim Sanatında Doğadan Esinlenerek Gerçekleştirilen Biçimsel Uygulamalar ve Doğaçlama Kavramının İrdelenmesi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Resim Anasanat Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Prof. Dr. İhsan DOĞRUSÖZ
(Danışman)

.....

Doç. Dr. Dalila ÖZBAY

.....

Dr. Öğr. Üyesi Gül SARIDİKMEN

.....

Tez No :10449885

Tez Savunma Tarihi : 27/01/2022

DOÇ.DR YENER PAZARCIK

Enstitü Müdürü

27/01/2022

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Ahu ALKAN

27.01.2022

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleŐtirilmesinde, çalıŐmam boyunca benden bir an olsun yardımlarımı esirgemeyen saygı değer danışman hocam Prof. Dr. İhsan DOğRUSÖZ ve çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen değerli eŐime ve çocuklarıma, hayatımın her evresinde bana destek olan değerli aileme sonsuz teŐekkürlerimi sunarım.

Ahu ALKAN
anakkale, Ocak 2022

ÖZET

RESİM SANATINDA DOĞA'DAN ESİNLENEREK GERÇEKLEŞTİRİLEN BİÇİMSEL UYGULAMALAR VE DOĞAÇLAMA KAVRAMININ İRDELENMESİ

Ahu ALKAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Resim Anasanat Dalı Yüksek Lisans

Danışman: Prof. Dr. İhsan DOĞRUSÖZ

27/01/2022,78

Sanatçılar tarih boyunca, bitmeyen bir hevesle ve doğadan esinlenme esasına bağlı olarak doğaçlama kavramına farklı yaklaşımlar getirerek biçimsel uygulamalar gerçekleştirmişlerdir. Söz konusu tarihi ve sanatsal evrimleri, kavramlaştırılıp, gelecek nesillere kalıcı ve zengin envanter mirasını da önemli kılmıştır. “Meraklısına doğa bir rehberdir.” sözü, tüm disiplinler kapsamında her alanda kılavuz olmuştur. Güzel Sanatlar başlığı altında yer alan ve bir anasanat dalı olan resim sanatında da araştırmanın esasını teşkil eden “doğadan biçimsel uygulamalar ve doğaçlamalar” konsepti son derece yoğun bir şekilde pozitif yönde bu sözün etkisinde kalmıştır. Bu kapsamda, estetik, işlevsel ve teknik açıdan ortaya konan göz alıcı çizimler, bazen bir sulu boya; bazen bir akrilik veya çarpıcı optik illüzyonla veya fotoğraflarla, özellikle baskılarda, gravürde karşımıza çıkmaktadır. Modern Resim sanatında doğa, görsel ilmiyle her dönem resme ışık tutmuş ve görsel bir şölene sahne olmuştur. Yaratıcının her taştta ve çiçekte, yıldız üzerine işlediği ebedi sanat harikaları, okuyucu yetisine sorun çözme noktasında ışık tutmaktadır. Bu durum ressamın doğayla sıkı bir bağ kurmasını da sağlamıştır. Bu noktada doğaya samimi yaklaşımlar, doğayla entegrasyon eğilimleri, sanat ve sanatçı ruhu bir arada, eşsiz manzaralar oluşturur. Bu durum doğanın harikaları ve insanı büyüleyen görseli, ilmi, sadeliği, güveni; rengarenk bilgi dolu paletleri ile mükemmel prezantasyon oluşturur. Bu çalışma, doğa temalı doğaçlama yaklaşımlarına yeni bir soluk getirmesi bakımından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğa, Sanat, Resim, Doğaçlama, Biçimsel.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF SYLISTIC APPLICATIONS AND THE IMPROVISATION CONCEPT IN PAINTINGS INSPIRED BY NATURE

Ahu ALKAN

Çanakkale Onsekiz Mart University

Graduate Education Institute

Master's Degree Department of Painting

Supervisor: Prof. Dr. İhsan DOĞRUSÖZ

27/01/2022, 78

Artists have completed stylistic applications by combining different approaches with improvisation techniques linked basically to inspiration from nature with an unending enthusiasm throughout history. These historical and artistic evolutions are conceptualized and important as a permanent and rich inventoried legacy for future generations. The saying 'nature is a guide for the curious' acts as a guide in all areas within the scope of all disciplines. The concept of 'stylistic applications and improvisations from nature' representing the basis of this research about the art of painting, included as a department under the heading of fine art, has been heavily influenced by this saying in a positive way. Within this scope, eye-catching drawings, sometimes watercolors, sometimes acrylic, with striking optical illusions or with photographs, especially in prints and engravings are encountered emerging from esthetic, functional and technical viewpoints. In modern painting, nature has enlightened painting in every period with visual science and a visual feast emerges. The eternal wonders of art operating on stars, in every stone and flower of the creator, shed light on the reader's ability to solve problems. This situation ensures a tight bond between the painter and nature. At this point, sincere approaches to nature, trends integrating with nature, art and artist spirit combine to create unrivaled perspectives. This situation comprises perfect presentations with colorful information-filled palettes of the wonder of nature and the visual, scientific, simplicity and trust that enchants people.

Key words: Nature, Art, Painting, Improvisation, Stylistics

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JURİ ONAY SAYFASI	i
ETİK BEYAN	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Doğaçlama Resimde Nedensellik	2
1.1.1.Resim	2
1.1.2.Doğa	2
1.1.3.Doğaçlama	3
1.1.4. Biçimsel	3

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Doğa'dan Esinlenerek Gerçekleştirilen Uygulamalar Ve Doğaçlama Kavramının İrdelenmesi	5
2.1.Plastik Sanatlarda Doğaçlama Kavramının Tarihsel Gelişimi	5
2.2. Spatialism (Uzamsalcılık)	6
2.2.1.Lucio Fontana (19 Şubat 1899 Arjantin - 1968'de İtalya):	8
2.2.2.Enrico Donati (1909 İtalya - 2008 ABD, New York):	10
2.2.3.Alberto Burric (1915 İtalya - 1995 Fransa):	12
2.2.4.Dayamaino (1930 İtalya - 2004 İtalya):	13
2.2.5.Emilio Scanavino (1922 İtalya - 1986 İtalya):	14
2.2.6.Paolo Scheggi (1940 İtalya - 1971 İtalya):	15
2.2.7.Nanda Vigo (1936 İtalya-):	16
2.2.8.Agostino Bonalumi (1935 İtalya - 2013 İtalya):	17
2.2.9.Enrico Castellani (1930 İtalya - 2017 İtalya):	18
2.2.10.Turi Simeti (1929 İtalya-):	19
2.3.Rayonizm (Işıncılık):	20
2.3.1.Mihail Larionov (1881 Rusya - 1964 Fransa):	21
2.3.2.Natalya Gonçarova (1881 Rusya - 1962 Fransa):	22

2.4. Ressam Sonrası Soyutlama Akımı Post-Painterly Abstraction: Post Painterly Abstraction Akımı	23
2.5. Doğa ve Doğaçlama Kavramlarına Genel Bakış:	23
2.6. Doğaçlamanın Resim Sanatına Biçimsel Etkiler	25
2.7. Doğaçlamayı Belirli Bir Sanat Akımı ve Manifestosu Kapsamında Değerlendiren Sanatçılar:	26
2.8. Provisional Painting, New Casualism, Doğaçlama ve Rastlantısal Resim	26
Improvisation and Casual Painting	26
2.8.1. Raoul De Keyser (Belçika 1930 - Belçika 2012):	27
2.8.2. Garry Wragg (1946-):	28
2.8.3. Jürgen Partenheimer (1947-):	29
2.8.4. Michael Krebber (1954 Köln Almanya-):	31
2.8.5. Albert Oehlen (1954 Almanya-):	32
2.8.6. Sharon Butler (1959 ABD-):	33
2.9. Orfizim (Simültanizm)/ (Eşzamanlılık):	34
2.9.1. Frantisek Kupka (1871 Macaristan -1957 Fransa):	35
2.9.2. Leopold Survage (1879 Moskova, Rusya-1968 Paris, Fransa):	37
2.9.3. Robert Delaunay (1885 - 1941):	39
2.9.4. Sonia Delaunay (1885 Ukrayna - 1979 Fransa):	40
2.9.5. August Macke (1887 Almanya - 1914 Fransa):	41
2.10. Soyut Dışavurumculuk (Abstract Expressionism 1940 ABD - 1950 ABD).....	42
2.10.1. Hans Hoffmann (1880 Almanya - 1966 ABD):	43
2.10.2. Kenzo Okada (1902 Japonya - 1982 Japonya):	45
2.10.3. Esteban Vicente (1903'te İspanya - 2001 ABD):	46
2.10.4. Adolph Gottlieb (1903 New York _1974ABD):	47
2.10.5. Mark Rothko (1903 - 1970 ABD):	48
2.10.6. Willem de Kooning (1904 Hollanda - 1997 ABD):	49
2.10.7. Clyfford Still (1904 ABD - 1980 ABD):	50
2.10.8. Perle Fine (1905 Boston -1988 New York):	51
2.10.9. John Ferren (1905 ABD_ 1970):	52
2.10.10. Barnett Newman (1905-1970 New York):	53
2.10.11. David Smith (1906- 1965):	54
2.10.12. Ulfert Wilke (Almanya 1907_ 1987 ABD):	55
2.10.13. Lee Krasner (1908 ABD - 1984 ABD):	56
2.10.14. Norman Lewis (1909ABD - 1979ABD):	58
2.10.15. Morris Graves (1910 ABD - 2001ABD):	59
2.10.16. William Bazotes (1912 ABD -1963'te New York):	61
2.10.17. Jackson Pollock (1912ABD - 1956ABD):	63
2.10.18. Morris Louis (1912 ABD – 1962):	65
2.10.19. Toko Shinoda (1913 Çin- 2021 Japonya):	66
2.11. Doğaçlama, Deneysellik ve Yaratıcılık	67
2.12. Müzikte Doğaçlama Örnekleri ve Vasily Kandinsky	68
2.12.1. Wassily Kandinsky (1866'da Rusya- 1944'te Fransa):	69

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL VE YÖNTEM

3.1.Doğaçlama Sanatında Araştırma ve Nesnelerin Kullanımı 70

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1.Araştırmanın Çıkarımları 71

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Doğaçlamanın, Resim Sanat ile Hayatla Bağıntısı ve Soyut Sanattaki Yeri ve
Önemi 72
KAYNAKÇA 75

ŞEKİLLER DİZİNİ

ŞEKİL No	ŞEKİL ADI	
ŞEKİL 1	Lucio Fontana, <i>Konsept Mekansalı</i> , 1958	9
Şekil 2	Lucio Fontana, <i>Küre</i> , 1957	9
Şekil 3	Enrico Donati, <i>Arşimboldo</i> , 1945	10
Şekil 4	Enrico Donati, <i>Akdağ'da Rahibi</i> , 1958	11
Şekil 5	Enrico Donati, <i>Roi d'eclair</i> , 1945	11
Şekil 6	Alberto Burri, <i>Kırmızı Plastik</i> , 1961	12
Şekil 7	Alberto Burri, <i>Yanma</i> , 1957	12
Şekil 8	Dalamaino, <i>Ses</i> , 1958	13
Şekil 9	Dalamaino, <i>Ses</i> , 1959	13
Şekil 10	Emilio Scanavio, <i>Presenza</i> , 1977	14
Şekil 11	Paolo Scheggi, <i>Untitled</i> , 1960	15
Şekil 12	Paolo Scheggi, <i>Intersuperficie Curva</i> , 1966	15
Şekil 13	Nanda Vigo, <i>Golden Gates</i> , 1971	16

Şekil 14	Nanda Vigo, <i>Le Atesse</i> , 1984	16
Şekil 15	Agostino Banalumi, <i>Giallo</i> , 1978	17
Şekil 16	Agostino Banalumi, <i>Giallo</i> , 1966	17
Şekil 17	Enrico Castellani, <i>Pittura 12-58</i> , 1958	18
Şekil 18	Enrico Castellani, <i>Yüzeysel Bianca</i> , 1985	18
Şekil 19	Turi Simetri, <i>Negativa'do Ovali Blu</i> , 1966	19
Şekil 20	Turi Simetri, <i>Quattro Ovali Bianchi</i> , 2009	19
Şekil 21	Mihail Larionav, <i>Kırmızı ve Mavi Rayonizm (Paj)</i> , 1911	21
Şekil 22	Mihail Larionav, <i>Gün Batımında Balık</i> , 1904	21
Şekil 23	Natalia Goncharova, <i>Hasat</i> , 1911	22
Şekil 24	Natalia Goncharova, <i>Orman (kırmızı -Yeşil)</i> , 1913-1914	22
Şekil 25	Raoul De Keyser, <i>Başlıksı</i> , 2006	27
Şekil 26	Raoul De Keyser, <i>Rakipler</i> , 2007	27
Şekil 27	Garry Wragg, <i>Tek Lotus</i> , 1992	28
Şekil 28	Gary Wragg, <i>Boşluk II</i> , 1992	28
Şekil 29	Jürgen Partenheimer Ö.T(Reforzate.5), 2005	29
Şekil 30	Jürgen Partenheimer, <i>Kıva</i> , 2008	30

Şekil 31	Jürgen Partenheimer, <i>Katlanmış RuhlarII/1</i> , 2012 .23:31	30
Şekil 32	Michael Krebber, <i>MP-KREBM</i> ,2015	31
Şekil 33	Michael Krebber, <i>NT (YEŞİL)</i> , 2010	31
Şekil 34	Albert Oehlen, <i>Fiberglas Kaydırma</i> , 2004	32
Şekil 35	Albert Oehlen, <i>Siyah Akılcılık</i> ,1982	33
Şekil 36	Sharon Butler, <i>Parlak Renkli Ayırır</i> , 2011	33
Şekil 37	Sharon Butler, <i>Eskiz Defteri</i> ,2010	33
Şekil 38	Frantisek Kupka, <i>Başlıksız</i>	35
Şekil 39	Frantisek Kupka, <i>Hindu Motifi veya Dereceli Kırmızı</i> ,1921	36
Şekil 40	Frantisek Kupka, <i>Müzik</i> , 1936	36
Şekil 41	Frantisek Kupka, <i>Oluşturma</i> ,1920	36
Şekil 42	Leopold Survage, <i>L'oiseau</i> , 1915	37
Şekil 43	Leopold Survage, <i>Renkli Film</i> , 1913	38
ŞEKİL 44	Leopold Survage, <i>Paysage</i> ,1917	38
Şekil 45	Leopold Survage, <i>La Baronne</i> , 1917	38
Şekil 46	Robert Delaunay, <i>Üçüncü Motif</i> ,1912	39
Şekil 47	Robert Delaunay, <i>Diskli Manzara</i> ,1906	39
Şekil 48	Sonia Delaunay, <i>Bir Fransız Şarap Markası</i> , 1914	40
Şekil 49	Sonia Delaunay, <i>Elektirik Prizmaları</i> , 1914	40

Şekil 50	Ağustos Macke, <i>Kayalık Manzara</i> . 1955	41
Şekil 51	Ağustos Macke, <i>Kır Evinin Terası</i> , 1914	41
Şekil 52	Hans Hofmann, <i>Bahçe</i>	43
Şekil 53	Hans Hofmann, <i>Rüzgâr</i> , 1942	44
Şekil 54	Hans Hofmann, <i>Kale</i> , 1965	44
Şekil 55	Kenzo Okada, <i>Ekran I (iki parça)</i> , 1955.	45
Şekil 56	Kenzo Okada, <i>Aktarım</i>	45
Şekil 57	Esteban Vicente, <i>Başlıksız</i> ,2000	46
Şekil 58	Esteban Vicente, <i>Le Crapouillot il eNatüermort</i>	46
Şekil 59	Adolp Gottlie, <i>Pembe ve Hint Kırmızısı</i> , 1946	47
Şekil 60	Adolp Gottlie, <i>Başlıksız</i> , 1947	47
Şekil 61	Mark Rothko, <i>Başlıksız</i>	48
Şekil 62	Mark Rothko, <i>Deniz Kenarında Yavaş Girdap</i>	48
Şekil 63	Willem de Kooning, <i>Asheville</i>	49
Şekil 64	Clyffort Still, <i>başlıksız</i> , 1976	50
Şekil 65	Clyffort Still, <i>Otoportre</i>	50

Şekil 66	Perle Fine, <i>Kesinlikle Mavi</i> , 1967	51
Şekil 67	Perle Fine, <i>İdeomorfik Kompozisyon</i> , 1942	51
Şekil 68	John Ferren, <i>Grazioso</i> 1933	52
Şekil 69	John Ferren, <i>Lutte ciel olarak</i> , 1937	52
Şekil 70	Barnett Newman, <i>Broken Obelisk</i>	53
Şekil 71	Barnett Newman, <i>Nimet</i> , 1944	53
Şekil 72	David Smith, <i>Büyük Elmas</i> , 1952	54
Şekil 73	Ulfert Wilke, <i>Sözsüz</i> , 1977	55
Şekil 74	Lee Krasner, <i>Öğle vakti</i> , 1947	56
Şekil 75	Lee Krasner, <i>Gece lambası</i> , 1947	57
Şekil 76	Lee Krasner, <i>İsimsiz</i> , 1949	57
Şekil 77	Norman Levis, <i>Yeşil Sis</i> , 1948	58
Şekil 78	Norman Levis, <i>Harlem Havlusu</i> , 1954	58
Şekil 79	Moris Mezarları, <i>Sörf ve kuş</i>	59
Şekil 80	Moris Mezarları, <i>Ay Işığında Şarkı Söyleyen Kuş</i>	60
Şekil 81	Moris Mezarları, <i>Değişim Zamanı</i>	60
Şekil 82	Willam Bazotes, <i>Oda</i> , 1945	61
Şekil 83	Willam Bazotes, <i>Natürmort</i> , 1945	62

Şekil 84	Willam Baziotes, <i>Paraşütçüler</i> , 1944	62
Şekil 85	Jackson Pollock, <i>5 numara</i> , 1944	64
Şekil 86	Jackson Pollock, <i>3numara</i> , 1937	64
Şekil 87	Morris Louis, <i>Mavi Peçe</i> , 1958	65
Şekil 88	Morris Louis, <i>Kırılma Tonu</i> , 1954	65
Şekil 89	Toka Shinoda, <i>Kasanarca?</i>	66
Şekil 90	Toka Shinoda, <i>Öte?</i>	66
Şekil 91	Wassily Kandinsky, <i>Doğaçlama 7</i> , 1910.	69
Şekil 92	Wassily Kandinsky, <i>Orman (kırmızı -Yeşil)</i> , 1913-1914	69

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

“Resim Sanatında Doğa’dan. Esinlenerek Gerçekleştirilen Biçimsel Uygulamalar ve Doğaçlama Kavramının İrdelenmesi.” Konulu çalışmamda, problemin ne olduğu üzerine çalışarak araştırmamızı oluşturduk.

Araştırmamızın sorunsalları: Doğa, doğal ve doğaçlama kavramları genel bir bakış ile neler olabilir? Doğaçlamalı resim sanatı nelerdir? Doğaçlamanın resim sanatındaki etkileri nelerdir? Doğaçlamayı, belli bir sanat akımı manifestosu kapsamında değerlendiren sanatçılar kimlerdir? Doğaçlama deneysellik ve yaratıcılık aşaması nelerden oluşur? Modern resimde doğa kaynaklı doğaçlama ve lirik soyutlama akımları ve örnekleri nelerdir? Lirik soyutlamanın sanat akımlarına etkileri nelerdir?

Sanatçılar, yüzyıllar boyunca bitmeyen bir hevesle süregelen zamanda, aynı şekilde görsel sanatçılar, müzisyenler, sanata gönül vermiş, her biçim, her alan, bu tezin konusu olmakla birlikte, resim sanatında doğadan esinlenmeler önemli olmuştur. Biçimsel uygulamalar ve doğa, şema kavramının irdelenmesi konusunda çalışmalarıyla bunu gözler önüne serer, doğanın izlerini yansıtan eserler vermişlerdir. Söz konusu tarihten, söz konusu sanatsal zamanlı tarihi sürece, sanatsal bir zafere, bir şölene, gelecek nesillere, daha iyi netleştirip bir belge niteliğinde isim olarak sunmak ana amaçtır ve hedefimizdir. Bu sorumluluk doğrultusunda en iyi şekilde araştırıp etkenlerini, gelecek kuşaklara aktarmakta tezin konusudur.

Resim sanatında doğada esinlenerek, gerçekleştirilen biçimsel uygulamalar çok eskilere dayanır. Sanat akımlarından yapıtlarına anlamsal, kurgusal açıklık getiren tarihi resimler, mağara duvarlarına çizilen resimler her birinde gözlemlenen doğaya olan hayranlıktır. Resimde doğa; doğadan sık görülen esintiler, doğadan keşfedilmiş resimler, aynı şekilde doğadan toplanmış malzemelerle kendini gösterir. Bitki kökü, kaya duvarı, gibi malzemeler görülür. Sanatta insanın doğaya hayran çizimler üretmesi her dönem bizimledir. Günümüze kadar farklılaşarak, değişerek farklı renklerle günümüze ulaşmıştır. Devirler boyunca kendini resim alanı başta olmak üzere diğer sanat dallarında da büyük ölçüde

göstermiştir. Bunun gibi içerikleri inceleyip, irdelemek konuyu daha da belirgin hale getirecektir. Araştırma sürecinde, tezin araştırılmasında pandemi dolayısıyla sınırlılık olsa da araştırma danışmanı hocam, Sayın, Prof. Dr. İhsan DOĞRUSÖZ ‘ün yönlendirmeleri ile tez araştırması olanaklar ve pandemi dahilinde en iyi şartlar halinde düzenlenmiştir.

Araştırmada kullanılan resim kavramı, doğa kavramı, doğaçlama kavramı, biçimsel kavramı ve anlamları kuramsal çerçeve de incelendiğinde bu kavram ve terimler şöyle karşımıza çıkar.

1.1.Doğaçlama Resimde Nedensellik

1.1.1.Resim

Resim: Herhangi bir yüzeye, herhangi bir cisimle yapılan, her türlü çizime resim denilir. Resim, bazen iki boyut, bazen üç boyutlu etkileriyle, perspektifiyle, çizgisinin formuyla, rengi ile hareketleriyle, ışık etkileri ile farklılıklarıyla ve doku örnekleriyle en önemlisi ise doğanın her zaman bir yansıması veya yanılması olarak çoğu zamanda özgün formlarda, doğaçlama aşaması olarak karşımıza çıkmasıyla oluşturulan kompozisyonların, olguların soyut veya gerçek imgesel, öyküsel, anlatımlarıdır.

1.1.2.Doğa

Doğa, insanın; renkleriyle, değişik fonları ve görsel çalışmaları ile değişik etkiler yakalamasına, değişik doğaçlamalar yapmasına, olanak sağlayacaktır. Dokular, değişik renkler, farklı görüşler, çizgiler, çalışmalar, doku yelpazesi ve benzeri pek çok unsur rengi, görünüşü, çizgiyi, bulduğumuz yerdir.

Çevremize baktığımızda değişik tablolar sunduğunu görmek uzak bir kavram olmasa gerekir. Bu tabloları zaman zaman süre gelen yaşam içerisinde görmek, mümkündür. Firida Kahlo'nun da söylediği gibi;" Çiçeklerin resmini yapıyorum, böylece ölmeyecekler "(İncekara,2021).

Araştırmacı kişilikler için doğa, inanılmaz bir görsel ansiklopedidir, yalnız bir müze anlamında değil, her ilimde, bunu izlemek mümkündür. Bir tutkuya dönüşen ve göz alıcı özgün ağdaş pek çok çizimi sunar doğa. Sanat, keçe işleme kadar sabır ister, doğa ve doğaçlama bunu yürümek kadar kolaylaştırır, büyük bir bilgelik olgusuna dönüştürür.

1.1.3.Doğaçlama

Doğaçlama kavramı, resimdeki şiirselliği ile bu anlamda insanların hayatları boyunca yaşadıkları çevreyle, alakalı olsa da insanlar bunu duygu ve düşünceleri ile yorumlamalarıyla, zihinlerinde, çeşitli imgesel etkilere dnştrrlenir. Tekniklere çevirirler bir şekilde ifade ederler, yaşadığı çevrenin düzenlenmesinde olumlu, olumsuz örnekler içerisindeki kirliliği veya güzelliği sanat aracılığıyla yorumlayıp, besleyip yoluna devam eder sanatçı ve güzel bir çevrede yaşanan önemli karelerin önemini kavrar. Vincent Van Gogh şöyle diyor:” Ressamlar doğayı anlar ve severler bize de görmeyi öğretirler” (Cheshire, 2019: 69).

O, doğaçlama sürecinde yaratıcı esinlenmiş fikirlerle birlikte yeni hikyeler çizme sanatıdır. Işıltılı bir dünya küresi ile tabiat üzerinde denizler, gller, dağlar, kk taşlar, yanıp snenden çizgiler, farklı pek çok görseli vardır. Bu cam fanusun da dışa dönüştürülmüş halidir bu aşamada doğaçlama.

1.1.4. Biçimsel

Objenin duyular yoluyla düşünme özelliklerini, kendine özgü bir şekil oluşturarak resimde, çizgi, renk, açıklı ve koyulu meydana gelmiş organik, doğal ve yapay düzgün ve dağınık, formlardan meydana gelmiş şekillerle karşımıza çıkan yüzeylerdir. Biçimler değişik dokulardan yani çizgilerden oluşabildiği gibi renk ve renklerle şekil valörlü etkilere veya çizginin farklı şekillerde bir araya gelmesiyle yüzey oluşturması sonucunda oluşabilir. Farklı şekillerde olabildiği gibi tekrar eden biçimlerde de olabilir. Bu nedenle sayısız derecede farklı biçimde, elde etmek mümkündür. Çoğu zaman form ve biçim karıştırılır, form ile

biçim iki farklı kavramdır. Biçim, biçim hacim kavramıyla ve lekelerle forma dönüşür ve biçimin kontur çizgileriyle oluşturulmuş, bir nesne, obje, canlı soyut biçim, geometrik biçimi olduğunu ve bu örneklerin çoğaltılabilir olduğunu söylemek mümkündür. Biçimler genellikle; karşı düzen, simetrik, organik, doğal, yapay, hareketli, durağan, inorganik şekillerde ifade edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Doğa'dan Esinlenerek Gerçekleştirilen Uygulamalar ve Doğaçlama Kavramının İrdelenmesi

Doğa ve Doğaçlama Kavramlarına Genel Bakış

Doğaçlamanın Resim Sanatına Biçimsel Etkileri

Doğaçlamayı Belli Bir Sanat Akımı Manifestosu Kapsamında Değerlendiren Sanatçılar

Doğaçlama, Deneysellik ve Yaratıcılık

Modern Resimde Doğa Kaynaklı Doğaçlama ve Lirik Sanat Akımları

Lirik Soyutlamanın Sanat Akımlarına Etkileri”

Müzikte Doğaçlama Örnekleri.

Önceki çalışmalar, bu başlıklar çerçevesinde irdelenmiştir.

2.1. Plastik Sanatlarda Doğaçlama Kavramının Tarihsel Gelişimi

Sanat ilminin, sahip olduğu, epistemolojinin dünyayı algılama ve tanımlamanın değerli olduğu, dönemlerin doğanın ve doğaçlamanın temeline doğru gittiğini, görmek mümkündür.

Somut olgulardan çok kişilerin hisleri ve inançları tarafından belirlenmesi anlamına gelen doğaçlama, Post Modern çağın da görselliğin ve imgenin yeniden doğuşu, dokular, değişik renkler ve farklı görüşler, çizgisel çalışmalar, pek çok doku, pek çok renk, plastik sanatları doğasına yani özüne dönüştürür. Etrafımıza baktığımızda değişik klasik kavramları sunduğunu görmek mümkündür.

Heykeltıraşlardan doğaya, yeni bir gözle bakmamızı sağlayan sanat, öğrencisini meydana getirirken eğitiyor. Kendi bireysel dünyasını en güzelinden yazarak, onları kullanmasını sağlayıp ve konuyu kompozisyon ve fikir olarak gruplandırmasını mümkün hale getirir.

Bu kaynak ile sanatın işleyişi birbirini izliyordu. Bununla birlikte bu üstün dünyada sıradan gerçeğin birçok özelliği mevcuttur. Bu söz konusu dünya, bu gerçekliğe uymayan bir dünyaydı; Kübizm, Fütürizm, Ekspresyonizm, Dadaizm, Sürrealizm, Fovizm, doğayı yansıtan akımlar olarak, ortak bir noktaya sahip bir dünya içinde görürüz kendimizi. Sokakları süsleyen estetikte ayrıca Rus fütüristlerinin, kısacası avangardın, en isyankâr seslerin hayallerinde derin izler bırakmıştır.

Ressamlar, doğaçlamayla oluşturduğu resimlerde hümanizm odaklı çalışmışlardır. Oluşturduğu, insan öncelikli çalışmalarıyla bu yola ışık tutmuşlardır. Farklı yorumlarına rağmen avangart; sonunda modernizmin en son, en yeni, en aykırı ifadesi, stili gibi anlaşılabilir.

2.2. Spatialism (Uzamsalcılık)

Uzamsalcılık veya *Mekansalizm* olarak bilinen *Spatialism*, Lucio Fontana adlı İtalyan sanatçı tarafından Milano'da üretilen sanat akımıdır. Bu sanat hareketi, İtalyanca *Spazialismo* olarak geçmektedir.

Bu akımın amacı, sanat ile bilimi harmanlamak ve bir araya getirmenin yanı sıra mekânsal sanat olarak da göze çarpmaktadır. İtalya doğumlu Arjantinli/İtalyan Lucio Fontana, 1946 yılında Beyaz Manifesto, Buenos Aires'te ve bir senenin ardından ise Spazialismo gurubunu kurmuştur. (Spatialism)

1947 yılında, Uzayizm Manifestosu yayınlanmıştır. Ayrıca bunların ardından beş ayrı sanat manifestosu daha yayınlamışlardır. Sanatın amacı ise renk ve formu gerçeğe, güncel teknikler kullanarak yansıtmak ve aynı zamanda hareket ile zamanı resmin yapıldığı yerden ayırarak bu iki öğeyi bağımsız bir hale getirerek parlatmayı görev bilen bir resim dalı olmuştur.

Lucio Fontana, yukarıda geçen ikiliyi (hareket ile zaman) sanatında oldukça benimsemiştir. Spatialism sanatının, işleyiş şekli hareket ve zamanı ses ve renk ile harmanlayarak farklı bir sanat, akımı (Spatialism) oluşturmaktır.

Sanatta neon ve televizyon benzeri güncel teknikler ile sanatın üretim ve kullanım alanı genişletilerek renk ve formun reel ortama aktarılması amaçlanmıştır. Sanatta; delme, bıçakla tuvali kesme, yırtma, eğik çizikler atma (jilet veya bıçakla) gibi çalışmalar kullanılmıştır.

2.2.1. Lucio Fontana (19 Şubat 1899 Arjantin - 1968'de İtalya):

Resim ve plastik sanatlarda çalışmalar gerçekleştiren sanatçı, mekânsal, dikkat çekici çalışmalar yapmıştır. Bu akımın kurucusu olan sanatçı, plastik sanatlarla uğraşan bir babanın çocuğuydu.

Plastik sanatlar alanında babasıyla oldukça çalışmalar yapmış ve paylaşımlarda bulunmuştur. İtalya'da Adolfo Wildt'in yanında ve ayrıca çeşitli derneklerde de çalışmıştır.

Seramik alanında değişik heykeller yapan sanatçı, bronz gibi malzeme olarak bazen seramik de kullanmıştır. İtalyan sanatının önemli isimlerindedir. Lucia Fontana 'nın bir broşür olan Beyaz Manifesto (1946) yazısında:

Mekanik çağda yaşadığımız için fazla boyaya neden yoktu; dramatik çizgiler ve kesimler içermekteydi. Uzay ve kozmos üzerine resimlerini oluşturuyordu.

"Madde, renk ve hareket halindeki ses, eşzamanlı gelişimi yeni sanatı oluşturan fenomenlerdir" (Lucio Fontana- 22Art Works, 2021).

İfadesinin yer aldığı, Beyaz Manifestoyu halka duyurdu. Sanatçı bir dizi heykeller yapmıştır. Heykellerinde değişik tasarımlar oluşturan sanatçı, bunu resimle de kaynaştırıp, camlar yapıştırıyor veya kaplamalar yerleştirmiştir.

Tuvallerinde resmin arkasına siyah fonlar yapıştırmış ve bunların resme, derinlik vermesini sağlamıştır. Yaptığı pek çok çalışma, savaş sırasında yok olmuştur. Yılmadan çalışmalarına devam etmiş olan sanatçı, monokrom resimler de yapmıştır.

Şekil 1. Lucio Fontana, Konsept Mekansalı,1958.

Şekil 2 . Lucio Fontana, Küre,1957.

Kaynak: (Lucio Fontana- 22Art Works, 2021).

2.2.2.Enrico Donati (1909 İtalya - 2008 ABD, New York):

İtalyan sanatçı, resim ve heykel sanatında profesyonel olarak çalışmış olmasının yanında ekonomi eğitimi de almıştır. Sürrealizm sanat akımının etkisinde başladığı çalışmaları sonrasında, soyutlayıcı özelliklerden yararlandığı imgesel kompozisyonlar tasarlamaya başlamıştır.

Sürrealizmin öncü sanatçıları ile yapmış olduğu istişareler sonunda, resim sanatında doğaçlama biçimlerini bu akımın manifestosu kapsamında değerlendirmiştir. Sanatçı, konu dağarcığı içinde, mavi tonların içinde gizlenmiş karanlık gölgelerin, sanki suyun altında ışık süzmelerinin oluşturduğu canlı tonların yansıması gibi, görsel izlenimler yaratmaya çalışmıştır. Kompozisyon tasarımlarında eritilmiş katran içerisine terebentin ekleyerek oluşturduğu boya katmanı dokuları ile kaligrafik şekilleri optik bir rezonansa sahiptir ve bağlamda dikkat çekici bir derinlik elde edilmiştir.

O zamana kadar görülmemiş malzemelerle çalışma yapması ve yüzeyler üzerindeki doku kullanımı, Donati'nin vazgeçilmezi olmuştur. Temalarında bazen fosil, bazen ay, bazen de deniz imgelerini resmetmiştir. Genç yaşta bir taksi kazasında aldığı yaralardan dolayı vefat eden sanatçının eserleri, doğadan esinlenerek gerçekleştirilmiş renkli kompozisyon örnekleri sunar.

Şekil 3. Enrico Donati, *Arşimboldo*, 1945.

Şekil 4 . Enrico Donati, *Akad Gudea Rahibi*, 1958.

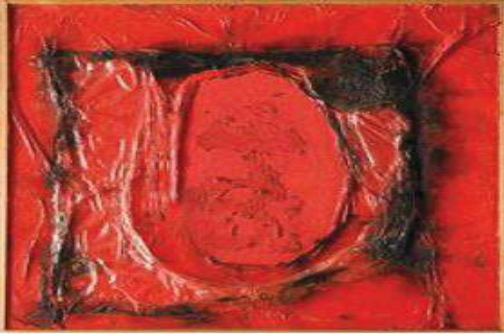
Şekil 5. Enrico Donati, *Roi d'eclair*, 1945.

Kaynak: (Enrico Donat – 24 Art Works, 2021).

2.2.3. Alberto Burri (1915 İtalya - 1995 Fransa):

Heykel ve obje yerleştirme sanatı ve resimle ilgilenen sanatçı dramatik durumları aynı zamanda bir doktor olarak resmetmiştir. Savaşın etkilerini dokuyu, kumaşlarda ve yara almış deri olarak, resimde kompozisyon kurgusu olarak biçimlendirmiştir.

Bir süre esir kampında da sanatsal çalışmalarına devam etmiştir. Sanatçının Rusya'da cephede kardeşinin savaş sırasında öldürölmesinin izleri, resimlerinde çarpıcı bir şekilde görölür. Yaralanmış askerlerin kan izleri, resimlerinde ana eleman olarak yer alır. Bu aynı zamanda doğaçlamayla oluşturulmuş resimler olarak savaşın olumsuz durumundan etkilenen görsel yansımalarıdır.

şekil 6. Alberto Burri, *Kırmızı Plastik*, 1961.

şekil 7. Alberto Burri, *Yanma*, 1957.

Kaynak: (Alberto Burri-15 Art Works, 2021).

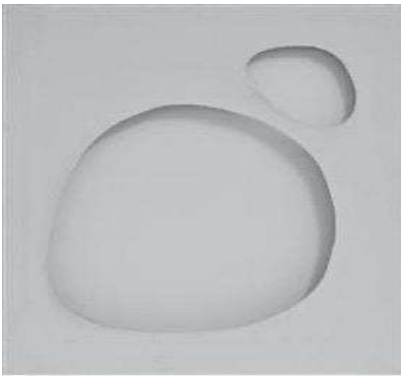
2.2.4. Dayamaino (1930 İtalya - 2004 İtalya):

İtalyan sanatçı Dayamaino, derinlik sanatı ile ilgilenmiştir. Optik yanılsamalı resimler ilgi alanı olmuştur. Baskı resim sanatı ile de ilgilenmiş olan sanatçı, resimlerinde çoğunlukla kromatik etkilerden esinlenerek yumurta formunu bazen üç boyutlu dokulara uygulamıştır.

Sanatçı, ışık gölge uyumundan yararlanmıştır. Çoğunlukla çok renk kullanmayı sevdiği anlaşılan Dayamaino resimlerinde, daha çok nötr renklerle karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 8. Dalamaino, *Ses*, 1958.

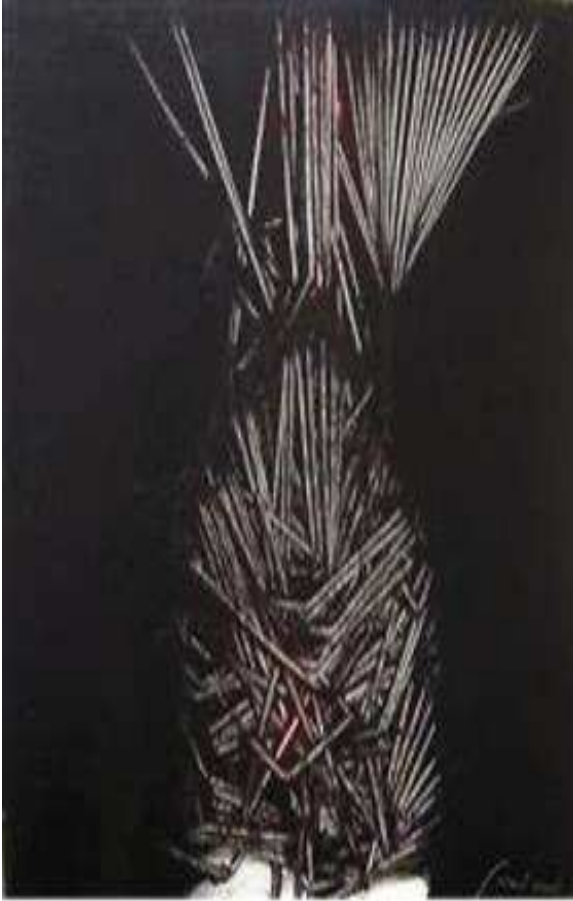
Şekil 9. Dalamaino, *Ses*, 1959.

Kaynak: (Dalamaino- 20 Art Works, 2021).

2.2.5.Emilio Scanavino (1922 İtalya - 1986 İtalya):

İtalyan sanatçı Emilio Scanavino da aynı sanat grubunun üyesiydi. Mimarlık Fakültesi'nden mezun olduğu halde resim ve heykel sanatlarına yönelmiştir. Resimlerinde sarmal dokulu biçimsel kazıma yöntemini kullanmış ve müdahalelerde bulunmayı tercih etmiştir.

Doğadan etkilenerek keşfettiği, böcek türü canlıların biçim ve dokularından esinlenmiştir. Kırmızı ağırlıklı ton üzerine gece ve gündüz kontrastlığı ile resimlerinde güçlü bir etkiye sahiptir.

Şekil 10. Emilio Scanavino, *Presenza*.1977.

Kaynak: (Emilio Scanavino- Art Works, 2021).

2.2.6.Paolo Scheggi (1940 İtalya - 1971 İtalya):

Bu akımın öncü sanatçılarında biri olan Paolo Scheggi, soyut resmin ilkelerini ve uygulamalarını takip etmiştir. Sanatçının oldukça yalın olan kompozisyon tasarımlarında, göz formu ağırlıkta olmuştur.

Şekil 11. Paolo Scheggi, *Untitled*.

Şekil 12. Paolo Scheggi, *Intersuperficie Curva*, 1966.

Kaynak: (Paolo Scheggi- 27 Art Works, 2021).

2.2.7.Nanda Vigo (1936 İtalya-):

İtalyan sanatçı Nanda Vigo üç boyutlu yerleştirme çalışmalarında led ışıklarla kompoze ettiği sandalyeler, dokulu kumaşlar, hayvan tüylerinin farklı kökenli objelerinden oluşan mekansal kurgulamalarını hayata geçirmiştir.

Şekil 13. Nanda Vigo, *Golden Gates*, 1971.

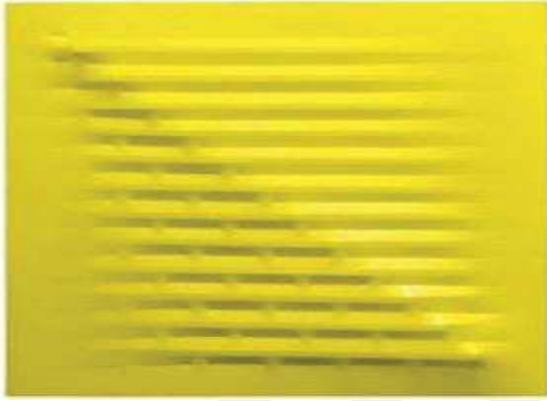

Şekil 14. Nanda Vigo, *Le Atesse*, 1984.

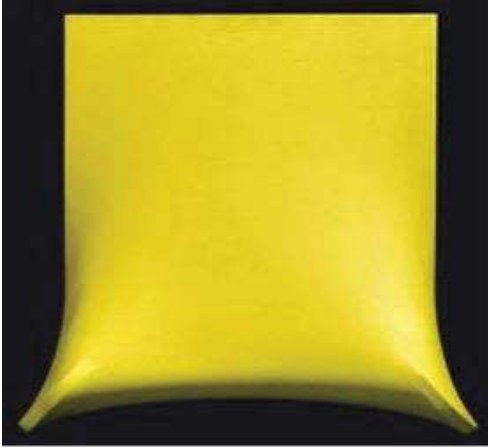
Kaynak: (Nanda Vigo- 10 Art Works, 2021).

2.2.8. Agostino Bonalumi (1935 İtalya - 2013 İtalya):

İtalyan sanatçı Agostino Bonalumi resimde dokuyu ve objeyi ön plana çıkartan bir boya ve uygulama tekniği geliştirmiştir. Enstalasyon sanatına yeni bir uygulama boyutu getirmiştir ve bu bağlamda yenilikçi avangard ve öncü pioneer bir sanatçı olarak dikkat çekmiştir. Sanatçı Bonalumi, resim sanatında zero hareketinin takipçisi olmuştur.

Şekil 15. Agostino Bonalumi, *Giallo*.

Şekil 16. Agostino Bonalumi, *Giallo*.

Kaynak: (Agostino Bonalumi- 29Art Works, 2021).

2.2.9.Enrico Castellani (1930 İtalya - 2017 İtalya):

İtalyan sanatçı Enrico Castellani Spatializm sanat grubunun üyesidir. Aynı zamanda, İtalya'nın avangart sanatçıları ile manifesto olarak sanatçı görüşünü de hazırlamıştır.

Şekil 17. Enrico Castellani, *Pittura 12-58*, 1958.

Resim yüzeyinde dokunun ön plana çıktığı, iç bükey, dış bükey geometrik çizgi, kazıma, kabartma şekiller, doku ve minyatür biçimler ile kompozisyon kurgusunu tasarlamıştır.

Şekil 18. Enrico Castellani, *Yüzeysel Bianca*, 1985.

Kaynak: (Enrico Castellani- 22 Art Works, 2021).

2.2.10.Turi Simeti (1929 İtalya -):

Turi Simeti, resimlerinde birbirinin türevi olan seri kompozisyonlar tasarlar. Doku elde etmede kes, yapıştır ve kolaj tekniğini de sıklıkla kullanır. Aynı zamanda, Zero Avangart Akımının temsilcisi olarak önemli grup sergilerine de iştirak etmiştir. Zero grubunun diğer çağdaş üyeleri gibi bir yalınlaştırma geleneği tarafından motive olan sanatçı, görsel araştırmasının kapsamında inşa ettiği ana geometrik formlar olarak elipsi kullanır. Bu eliptik formlar, doğaçlamayı güçlendirmektedir. Sanatçı, alışılmışın dışında tuvalin dışını daha sağlam teknikler ile inşa eder. Üç boyutlu tasarımda ahşap şasileri kullanımı esneme payları ile mümkündür. Simeti, grubun diğer üyeleri gibi resimlerinde monokrom renkler kullanır.

Şekil 19. Turi Simeti, *Negativa 'do Ovali Blu*, 1966.

Şekil 20. Turi Simeti, *Quattro Ovali Bianchi*, 2009.

Kaynak:(Turi Simeti-Art Works. 2021)

2.3.Rayonizm (Işıncılık):

Fütürizm ‘den esinlenerek manifestosu yazılan bu akım, ilk Rus sanatçılar tarafından keşfedilmiştir. Temelini hız ve harekete dayandıran, zıt renklerin ahengine ve uyumuna eşlik ederek teknolojiyi kullanan ve bunların birbirleriyle modernize eden bir üslup olarak nitelendirilir.

Mihail Larionov ile Natalya Goncarova adındaki Rus Sanatçılar bu akımı katıldıkları bir konferansta manifesto olarak tanımlamışlardır. Rayonizm akımında tuvale yansıtılan çalışmalarda, ışık yansımaları ve ışık çizgileri ışığın şeklinde motifler ve benzeri biçimler oldukça sık görülebilir.

Rayonizm’de en çok görülen durumlardan biri de soyut olmasıdır. Soyut bir inşa yapısı olan “Rayonizm” akımında, soyut renk ve biçimler çoğunlukla kendini hissettirir ve bu resimlerde soyut imgeler sıkça görülür.

2.3.1.Mihail Larionov (1881 Rusya - 1964 Fransa):

Sanat hayatına, ilk olarak Moskova’da resim ve mimarlık okuyarak başlayan sanatçı, eserlerinde daha çok soyut imgeler ile ilgilenmiştir. Aynı zamanda üç boyutlu tasarımlar üretmiştir.

Rusya’da soyut sanat akımının temsilcilerinden biri olan Mihail Larionay, Rus Avangard sanatçılarından çağdaşıdır. 1913 yılında Rayonizm sanat akımının başına ilan edilmesinde ilk kurucu üye olarak yer almıştır.

Günümüzde bir sanat müzayedesinde sade bir tablosu, 2.200.000 £’e satılmıştır. Çağdaş ressamlar arasında, modernizmin yaygınlaşmasında en öncü sanatçılardan biri olarak değerlendirilir.

Şekil 21. Mihail Larionav, *Kırmızı ve Mavi Rayonizm (Plaj)*, 1911.

Şekil 22. Mihail Larionav, *Gün Batımında Balık*, 1904.

Kaynak: (Mihail Larionav- 60 Art Works. 2021).

2.3.2.Natalya Gonçarova (1881 Rusya - 1962 Fransa):

Rus sanatçı Natalia Goncharova, illüstrasyon ve üç boyutlu tasarımlar yanında, doğadan esinlenerek doğaçlama ile renkli resimler üretmiştir. Çiçek motiflerini kullanan Goncharova'nın, insan bedeni üzerinde giysi tasarımları da avangart sanat çalışmaları içinde yer almaktadır.

Şekil 23. Natalia Goncharova, *Hasat*, 1911.

Şekil 24. Natalia Goncharova, *Orman (kırmızı -Yeşil)*, 1913-1914.

Kaynak: (Natalia Goncharova- 66 Art Works, 2021).

2.4. Ressam Sonrası Soyutlama Akımı Post-Painterly Abstraction: Post Painterly

Clement Greenberg tarafından, bir sergi başlığı olarak ortaya çıkan bir tanımlamadır. Bu resimsel tanımlamada genel olarak amaçlanan unsur, yalınlık ve kendiliğindenliktir ya da bir diğer adıyla doğal olarak ortaya konan netliktir. Yalınlığın beraberinde yoğun boya tonları ve minimal renklerle kazılan kontrast ilişki önem kazanır.

Sanata ahenk etkisi katmakta, yansıtılanın net ve keskin olması ise resmi daha anlaşılır ve kolay bir bakış açısıyla incelemeyi beraberinde getirmiştir. Amerikan aksiyon resmi temsilcisi Jackson Pollock, bu akıcılık ve rahatlığa resimlerinde boya kalitesi olarak ulaşmış sayılı sanatçılardan biridir.

“Ressamın yere serilen geniş tualler üzerine bir teneke kutudan ya da bir ölçekten boyayı damlatarak, dökerek yaptığı resimlerdi. Tual üzerindeki izler, ona çeşitli açılardan yaklaşan, kolunu çeşitli yönlerden sallayarak, elini tual yüzeyinde dolaştırarak boyayı saçan ressamın hareketlerini kaydetmiş oluyordu.” (Lynton,1991:234).

Ayrıca, Jackson Pollock’un sanatında kompozisyonlardaki dinamizmin göze çarpmasının yanında, tual yüzeyine uygulanan akıtma boya imgeleri, resme ayrı bir güzellik katarak soyut resim kavramını zirveye taşımıştır.

2.5. Doğa ve Doğaçılama Kavramlarına Genel Bakış:

İkonografik yöntemlerden yola çıkarak batıdaki yeni sanatsal oluşumlara bakacak olursak, doğaçlamayı teknik ve içerik olarak kullanan akım sanatçılarının düşsel ve hayali öğeleri içeren görsellerin oluşturulmasında çağdaş sanatçıları etkilemesi büyük bir olasılıktır. Doğaçlamayı genelde, yaşamda sıkı bağları olan sanatçılar kullanmaktadır. Doğa kaynaklı resimler hayatı yeni bir gözle görmemizi sağlamaktadır.

Sanatçı, doğaçlamaya ait unsurları bireysel dünyası ile akıllıca ve bilinçli olarak kullanmayı hedefler. Resim kompozisyonun konusu ve çevremizde bağlantı kurmayı sağlayıp sanatın işleyişini artırmamıza sebep olur.

Doğaya baktığımızda, fark edilmez sayıda görülen değişik oluşumlarla karşılaşırız. Çeşitli canlıların fiziki yapıları veya dokuları, farklı farklı ölçülerde büyüyen küçülen düzensiz, renkli renksiz, biçimli biçimsiz bazen simetrik, bazen simetrik olmayan çizgilerden oluştuğu görülmektedir.

Aslında resimde hareket ve denge unsuru, dekoratif resim için de önemlidir. Bu görsel seçkiye ilişkin olarak, yeni biçimlere gönderme yapmaktadır. İçindeki renk tercihleri, doğaçlama çalışmaları için sanatçıların vazgeçilmezidir.

Doğaçlamadaki aşamalar, bazen bu renk tercihlerinde tabiatın yansıtılmasında etkili olmuştur. Sanatçının doğayla adaptasyonunda, tasarım doğaçlamanın düş dünyasının imgelerinin yansıtılması ile mümkündür. Bu kompozisyon tasarımında, sezgilerin biçimsel boyuta dönüştürülmesinde doğaçlama anlam kazanıyordu.

Sanatçı, kompozisyondaki konuyu doğanın mükemmel düzenin harmonisi ile yorumlamaktadır. Doğanın düşsel fantastik imgesel görünümü, sanatçının gözünü daha çok şiirsel bir anlatıma sevk eder. Işıkla buluşan canlı renkler, insan ruhuna işleyen bir duyarlılığa hizmet eder. Doğadaki sınırsız renkler, ışıltı etkisiyle görsel belleklerde yer alır. Doğaçlama duygularla birlikte renge yansır. Işığın rengi insan ruhuna nüfuz eden bir duyarlılığa hizmet etmesine neden olur. Felsefi ve teatral düşünce, natüralist tavır doğanın kurgusuyla; sonsuz biçimde zenginliğiyle ve tarihsel materyalizmin olgularıyla sanatçının imgelem gücüne etki eder.

Doğaçlamayı kullanan sanatçıların eserlerindeki güçlü üslup özellikleri, geçmişten bugüne düşünüldüğünde metodolojik yaklaşımlar, biçimsel uygulamaların içinde yer alır.

Doğaçlama ile üretilmiş resimlerde, doğadaki biçimlerden sınırsız sayıda görsel olanaklar, değişik biçim ve renk skalası ile karşılaşılmaktadır.

Doğaçlamanın ilk kullanıldığı tarihi boyalı ilk resimler, kesin bir bilgi içermemekle birlikte 30.000 yıllık olduklarını düşünülen 1994'te keşfedilen Fransa Vollen -Pont- d Arc bölgesindeki Chauvet mağarasındadır ve bu mağara adını, Maria Jean Chauvet'den alır.

19. yüzyılda Gustave Courbet, akademinin kurallarını bir tarafa bırakarak kendisini sırtında resim malzemeleriyle kırdaki yürürken resmetmiş ve bunu kompozisyon olarak tual yüzeyine aktarmıştır. Sanatçının özgün bir yapıt yaratmada doğadan ilham alma özelliği, eserlerinde oldukça baskındır. Doğadan görünümü, doğaçlamaya gerek kalmayacak şekilde figüratif ve planlı bir kurgu ile birleştirmiştir. Bu bağlamda sanatçı doğaçlamaya karşı bir doğa ressamıdır. Ancak Realizm/Gerçekçilik akımının temsilcisi olarak, dönem arkadaşları ile birlikte, doğaya natüralist yaklaşımlarında öncü olmuşlardır.

2.6. Doğaçlamanın Resim Sanatına Biçimsel Etkiler

İlkçağ'da felsefesinin de katkıları, etkisiyle insanı "küçük evren" (mikro cosmos) olarak gören hümanist anlayış gelişir. Bu evre, resamlara her türlü imkânın sağlandığı bir dönemdir.

"Baudrillard'a göre kültürün güncel şeması fraktal değer şemasıdır ve iyi-kötü, güzel-çirkin terimleri ile değerlendirme geçersizdir. Her değer ya da değer parçaları simülasyon evreninde anlık var olur." (Tuğal, 2018:110).

Doğanın içinde bulunan renk tayfının zenginliğinin, netleştiğini, bu sanatta görmemiz mümkündür. Karıştırılmadan sürülen renklerdeki ara tonların netleşmesi, diğer nesilleri daha da başarılı yapmıştır.

Aslında bir anlamda kent yaşamından kaçışı ve kırsal yaşamın özlemini temsil etmektedir, bir anlamda da yeni bir yaşama geçiştir, o tablolar. Doğa Pek çok yapıtın özü hakkında önemli ipuçları vermesiyle doğa ayrı bir değere sahiptir.

Natüralizm, etkilerde, metafizik, fantastik öğeyle karşımıza çıkar. Sanatsal yaratım gücüyle her detay bir bütüne bağlanır. Doğadaki hassaslığa işaret eder.

2.7. Doğaçlamayı Belirli Bir Sanat Akımı ve Manifestosu Kapsamında Değerlendiren Sanatçılar:

2.8. Provisional Painting, New Casualism, Doğaçlama ve Rastlantısal Resim İmprovizasyon ve Casual Painting

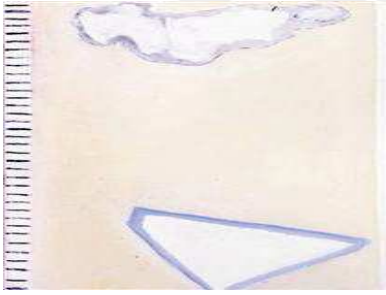
Görsel sanatların en özgün üretim şekli olarak rastlantısal resim doğaçlama tekniklerini temel alır. Rastlantısal boya sürüşlerinin ne kadar taze ve diri renkleri biçimlendirdiğine tanıklık ederiz.

Bu akımın temsilcileri olarak: Belçikalı sanatçı Raoul De Keyser (1930-2012); İngiliz Gary Wragg (1945-); Jürgen Partenheimer; Alman Michael Krebber (1954-); Albert Oehlen (1954-); Sharon Butler (1959-); Belçikalı Ilse D Mollender (1968-1997) gibi isimler öne çıkar.

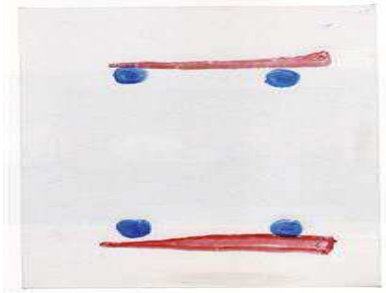
2.8.1.Raoul De Keyser (Belçika 1930 - Belçika 2012):

Sanatında kategori olarak çoğunlukla resim, baskı resim ve desen taslaklarıyla öne çıkar. Eserlerinde genellikle uygulama tekniğini, akrilik, yağlı boya ve soyut doğaçlama olarak kısaca özetleyebiliriz.

Raoul De Keyser, yaşam boyu doğduğu kentten ayrılmamıştır; bu sebeple uluslararası alanda çok tanınmamaktadır. Çalışmalarının bir kısmını monotip baskı olarak üretmiştir. Resimlerinde minimal bir yaklaşıma ağırlıklı olarak sahip olan sanatçı için doğaçlama, önemli bir ilham kaynağıdır.

Şekil 25. Raoul De Keyser, *Başlıksız*, 2006.

Şekil 26. Raoul De Keyser. *Rakipler*, 2007.

Kaynak:(Raoul De Keyser-33 Art Works, 2021).

2.8.2.Garry Wragg (1946-):

İngiliz sanatçı, Garry Wragg, temelde soyut dışavurumcu bir yaklaşıma sahip olsa da eserlerinde, daha ılımlı pastel tonlarda, neredeyse klasik resmin ana prensibini oluşturan toprak renklerin kullanımı hakimdir. Biçimde soyutlamada belli bir geometrik kurgu olsa da kompozisyon genelinde, çizgisel doğaçlama etkilerinin var olduğuna şahit oluruz.

Şekil 27. Gary Wragg, *Tek Lotus*, 1992.

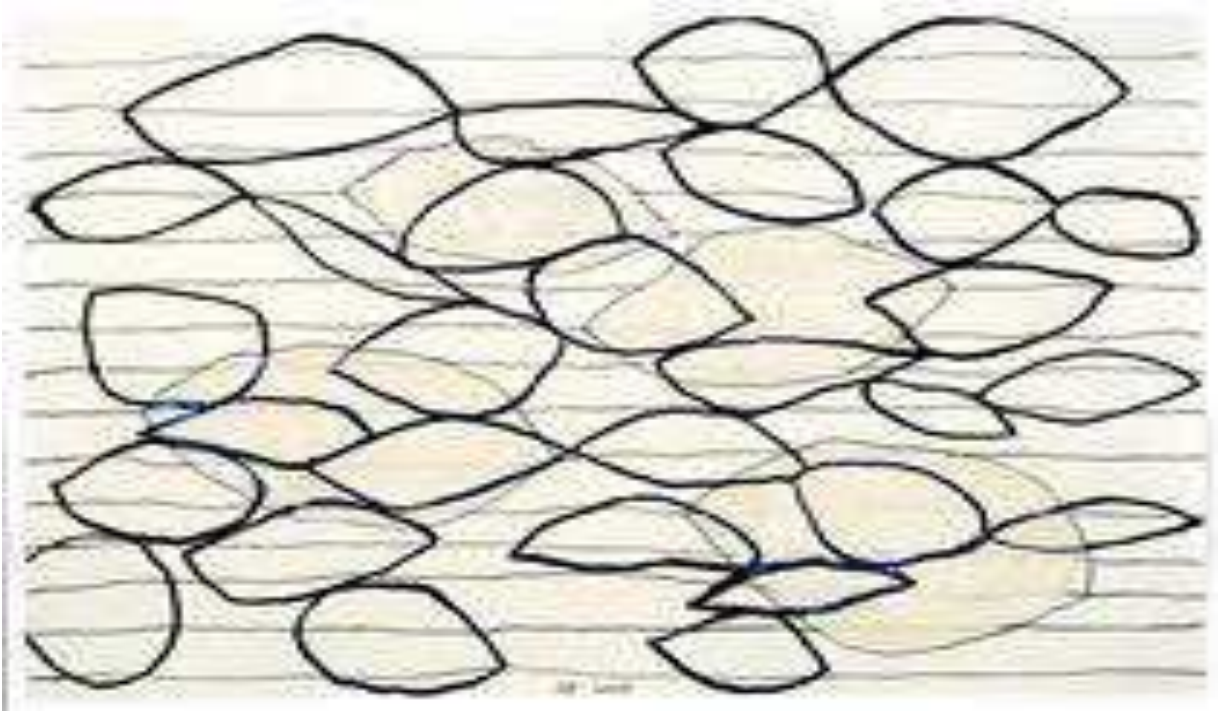
Şekil 28. Gary Wragg, *Boşluk II*, 1992.

Kaynak:(Gary Wragg- 10 Artworks, 2021).

2.8.3.Jürgen Partenheimer (1947-):

Münih'te Doğan, Alman sanatçı Jürgen Partenheimer, resim ve baskı resmin yanında, üç boyutlu heykel çalışmalarıyla da etkili eserler üretmiştir. Sanat hayatını bazen Almanya ve bazen de İtalya'da yaşayarak sürdürmektedir. Sanatçı, imgesel dünyasına biçimsel, minimalist üslupla yaşam izlenimlerinden farklı görsel algılamalarla sentezleyip yorumlar katmıştır.

2008 yılı tarihli "Kıva" adlı üç boyutlu ışık yansımali enstalasyonunda; doğanın ışık yansımalarının farklı açılardan doğaçlamaya müsait bir özelliğe sahip olduğunu ispatlar. Sanatçının diğer bir "Katlanmış Ruhlar I/II" adlı resminde, imgesel birim biçimler doğadan yararlanılarak oluşturulmuş doğaçlama eyleminin sonucudur.

Şekil 29. Jürgen Partenheimer *Ö.T(Reforzate.5)*, 2005.

Şekil 30. Jürgen Partenheimer, *Kiva*, 2008.

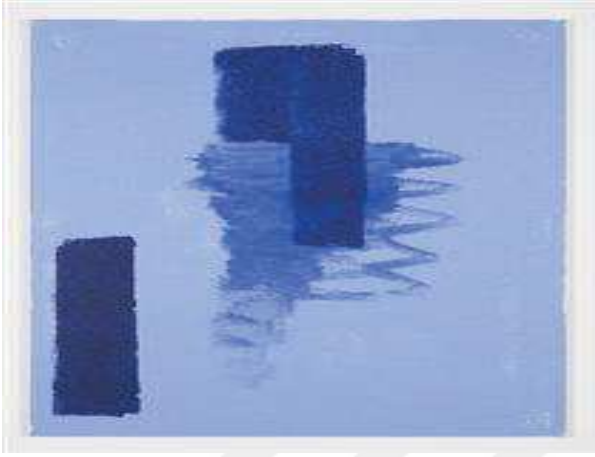

Şekil 31. Jürgen Partenheimer, *Katlanmış RuhlarII/1*, 2012.

Kaynak:(Jurgen Partenhemier- 15 Artworks, 2021).

2.8.4. Michael Krebber (1954 Köln Almanya-):

Alman sanatçı Michael Krebber, genellikle doğadan seçtiği yalın biçimler ile birlikte, çimen yeşili, gök mavisi, bulut grisi ve güneş sarısı tonlarındaki renkleri tercih eder. Rastlantısal fırça darbelerini, doğaçlama tekniğine uygun olarak uygular.

Şekil 32. Michael Krebber, *MP-KREBM*, 2015.

Şekil 33. Michael Krebber, *INT (YEŞİL)*. 2010.

Kaynak:(Michael Krebber- 10 Artworks, 2022).

2.8.5. Albert Oehlen (1954 Almanya-):

Alman sanatçı Albert Oehlen, minimal renklerle sınırladığı doğa temalı çalışmaları ile ünlüdür. Özellikle, gri tonları ile çalışır. Bazı Lirik doğaçlamaları ve yorumları, doğanın farklı senfonileri gibidir. Albert Oehlen'nin çeşitli koleksiyonlarda yer alan bu eserlerinin yanında; çevresel düzenleme çalışmaları da bulunmaktadır.

Şekil 34. Albert Oehlen, *Fiberglas Kaydırma*, 2004.

Şekil 35. Albert Oehlen, *Siyah Akılcılık*, 1982.

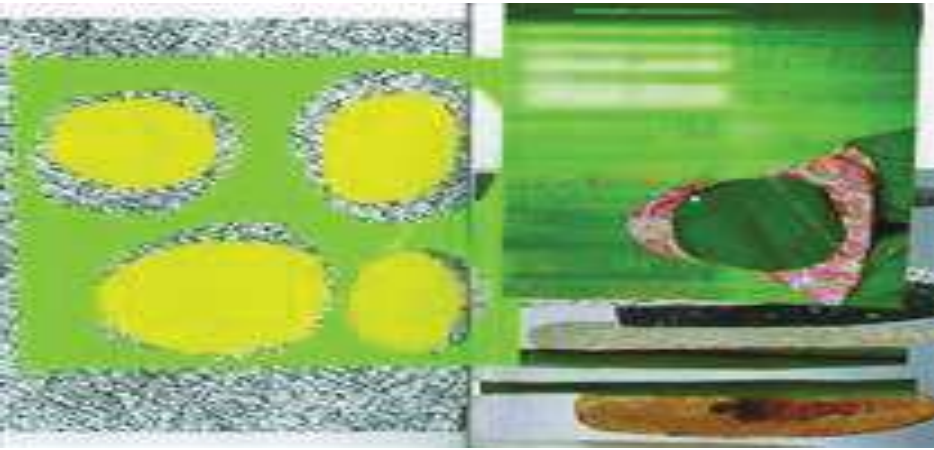
Kaynak:(Albert Oehlen- 11 Art Works, 2021).

2.8.6.Sharon Butler (1959 ABD-):

Amerikalı sanatçı Sharon Butler, Yeni Rastlantıcılık sanatını benimsemiştir. Resimlerinde doğadan esinlendiği imgeleri, Yeni Rastlantıcılık akımının özelliklerine göre harmanlayarak kompozisyon kurgusunu oluşturur. Resimlerinde hem doğadan esintiler hem de değişkenlik mevcuttur.

Şekil 36. Sharon Butler, *Parlak Renkli Ayırır*, 2011.

Şekil 37.Sharon Butler, *Eskiz Defteri*, 2010.

Kaynak:(Sharon Butler- 10 Art Works, 2021).

2.9. Orfizim (Simültanizm)/ (Eşzamanlılık):

Fransız şair Guillame Apollanaire, 1912’de üretilen ve konu olarak Orphizm, Kübist (Kübizm) kavramlarından ilham alarak resmin yalınlaştırılarak kurgulanmasını savunur.

Resimde de renkli etkiyi Fovizm’in canlı renk sürüşlerini kullanarak elde etmeye çalışmışlardır. Kompozisyonlarını daha çok kırmızılar, maviler, yeşil renklerin tonları süslemiştir. Bu sanatçılardan Robert, Sonia Delaunay, Frank Kupka, Auguste Macke (1887-1914) gibi ressamlar, geometrik formlarla inşa edilen yüzey alanlarının planlanmasına önem vermiştir ve bir dereceye kadar konuyu kavramsallaştırmak da zor olmuştur.

Eserlere bakıldığında, hareketli objeleri görmek mümkündür. Uzamsal kavramlar olan, evren, uzay, ay gibi varlıkların resme yansımalarını görebiliriz. Spektral görsel etkiler karşımıza çıkar. Sanatta çizgi, renkler, soyut biçimler daha ağırlıklı işlenmiştir.

Coğrafi harita çizer gibi etkiler, boya ve denizdeki yuvarlak su etkileri olarak biçimlere tanıklık ederiz. Sanatçı, sanki suyun yüzeyindeki bir taşın vermiş olduğu etkiler gibi boya uygulamalarında ışık süzmeleri ve yansımalarını kullanır.

Etkilerini ağırlıkta Kübizm sanatının inşacı çizgilerinden alan Orfizim ile bir bağlantı da kurulmuştur. Resimde soyut etkiler, bu sanat anlayışı ile üretilmiş olduğunu olası kılar. Orfizim bir bakıma da bazı sanatçılara göre Kübizmin işlenmiş değişmiş evrimleşmiş hali olarak ele alınabilir.

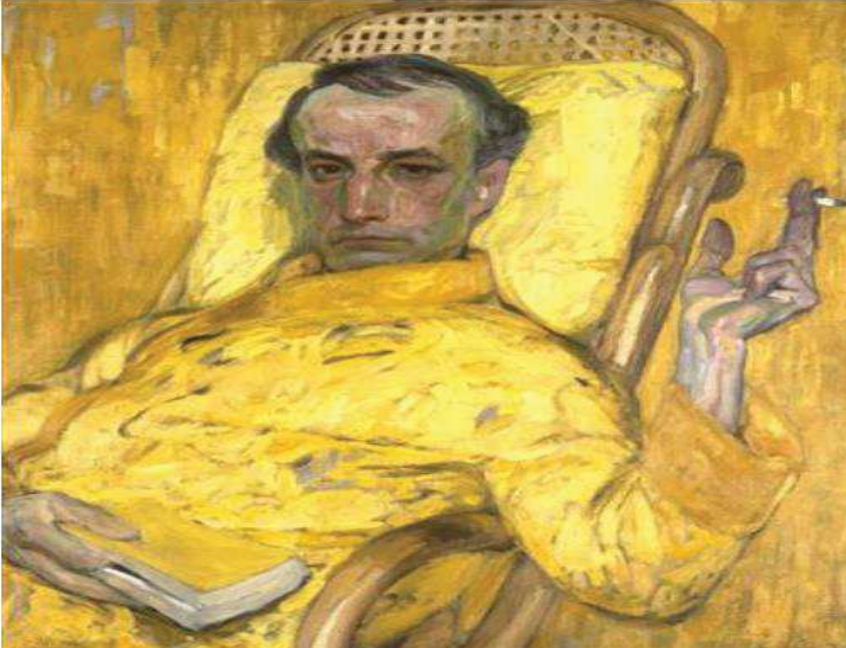
Orfizim sanatının asıl temel olanı, sanatçı gözüyle algılandığı, uygulandığı renklerin ahengi ve mistik alanların doğaçlama şeklinde ele alınması olarak nitelendirilebilir.

2.9.1.Frantisek Kupka (1871 Macaristan -1957 Fransa):

Macaristan doğumlu Çek ressam Frantisek Kupka'nın afiş, logo, amblem, tasarımları da bulunmaktadır. Sanatçı, soyut resimlerinde Hristiyanlık dini sembolü olan hale imgesini kullanır. Bu soyut imgelerde geometrik formları deforme eder.

Kupka, birinci Dünya Savaşı'na katılıp gazi olmuş ve sonra Viyana akademisinde öğretim üyesi olarak vatanseverlik duygularını ön plana çıkartan tarihi konulu resimler tasarlamıştır. Mütevazı yaşam tarzı, onun sanatına daha çok vakit ayırmasını sağlamıştır, Ancak afiş ve illüstrasyonlarında hicvedici grafik çizimleriyle de tanınmaktadır.

New York yıllarında, sadece göç ettikten sonra, New York müzikal atmosferinden ve hızlı yaşamından etkilenerek daha ritmik etkide daha soyut ve dinamik resim kompozisyonları üretmeye yönelmiştir. Doğaçlama, bu bağlamda soyut kompozisyonlarının vazgeçilmez bir plastik uygulama elemanıdır.

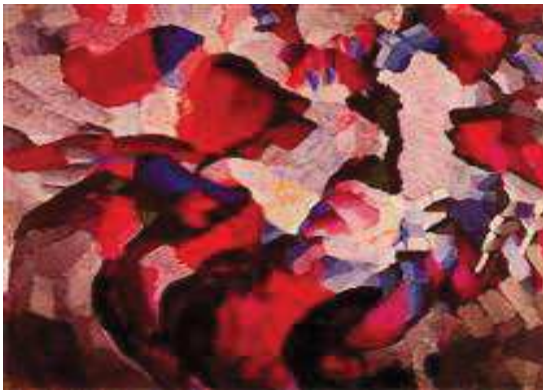
Şekil 38.Frantisek Kupka, *Başlıksız*.

Şekil 39. Frantisek Kupka, *Hindu Motifi veya Dereceli Kırmızı*, 1921.

Şekil 40. Frantisek Kupka, *Müzik*, 1936.

Şekil 41. Frantisek Kupka, *Oluşturma*, 1920.

Kaynak:(Frantisek Kupka - 85 Art Works, 2021).

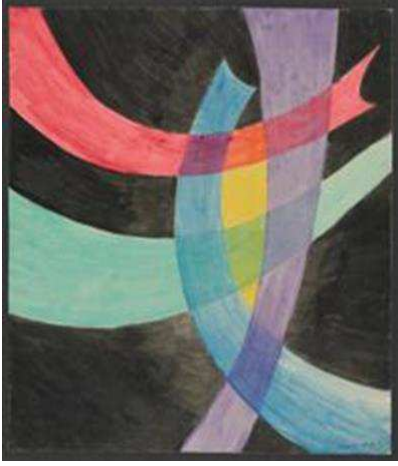
2.9.2.Leopold Survage (1879 Moskova, Rusya-1968 Paris, Fransa):

Rus sanatçı Leopold Survage, Kübizm akımından etkilenmiştir. Müzik ve heykel sanatları ile de eserler üretmiştir. Çok yönlü çalışan sanatçı, 22 yaşındayken Mimarlık Akademisi'ni de başarıyla bitirmiştir.

Sanatçı, müzikten ilham alarak imgesel dünyasında filmlerden etkilenerek soyut biçimleri oluşturmayı planlamıştır. Bazen de yağlı boyanın yanında, eserlerinde lavi sanatının suluboya akışkanlığından dokulu yüzeyler elde ederek yararlanmıştır.

Şekil 42. Leopold Survage, *L'oiseau*, 1915.

Şekil 43. Leopold Survage, *Renkli Film*, 1913.

Şekil 44. Leopold Survage, *Paysage*, 1917.

Şekil 45. Leopold Survage, *La Baronne*, 1917.

Kaynak:(Leopold Survage - 76 Art Works, 2021).

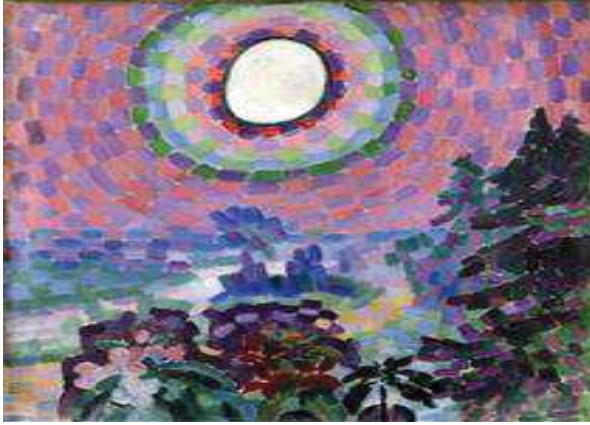
2.9.3.Robert Delaunay (1885 - 1941):

Fransa, doğumlu Robert Delaunay, canlı renkleri, doğanın ışık gölge yansımalarını, tam anlamıyla etkili bir şekilde eserlerinde vermeye çalışmıştır. Bu etkileri, Paris'teki Eyfel Kulesi'nde ele alan bir dizi resminde görmek mümkündür.

Işığın etkisi, renklerinde canlı, parlak tonlarla, oldukça çarpıcı etkilerle karşımıza çıkmaktadır.1912 yılında ürettiği eserlerle, yayınladığı manifesto uyum içindedir.1

Şekil 46. Robert Delaunay, *Üçüncü Motif*, 1912.

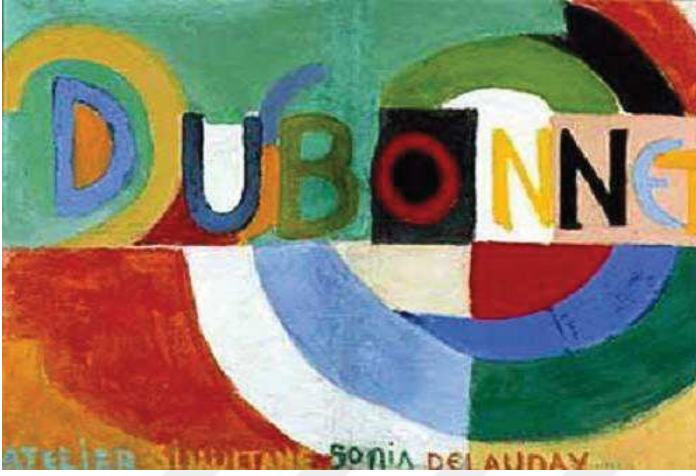
Şekil 47. Robert Delaunay, *Diskli Manzara*, 1906.

Kaynak:(Robert Delaunay - 34 Art Works, 2021).

1 1912 yılında yayınladığı "ışık hakkında" manifestosu [http://: istanbulsanatevi.com](http://istanbulsanatevi.com) Robert Delaunayhayati saat!,58(26.11.2021)

2.9.4.Sonia Delaunay (1885 Ukrayna - 1979 Fransa):

Sanatçı Ukrayna'da, ailenin en küçük evladı olarak doğmuş ve dayısının yanında büyümüştür. Sanatında kıyafetleri parçalarla yeniden bir araya getirmeyi seven birisiydi. Mobilya kumaşlarını kullanarak soyutlamalara yönelmiştir. Eşi Robert Delaunay ile birlikte renk konusunda Empresyonizm, biçim açısından da Kübizmden etkilenmiştir.

Şekil 48. Sonia Delaunay, *Bir Fransız Şarap Markası*, 1914.

Şekil 49. Sonia Delaunay, *Elektrik Prizmaları*, 1914.

Kaynak:(Sonia Delaunay- 101 Art Works, 2021).

2.9.5. Agust Macke (1887 Almanya - 1914 Fransa):

Sanatçı, çoğunlukla Ekspresyonizm 'den etkilenmiştir. Resimlerinde duygu, insanların ruh hallerinde açığa çıkar. Japon baskı resim sanatının örneklerini incelemiştir. Renklerde ve resimde yer yer farklılaşma, Fovizm'den etkilenme durumunun olduğuna işaret eder. Kendisi, Mavi Süvari (Der Blaue Reiter) akımına dahil olmuştur. Dışavurumcu, avangart eğilimli olan Macke, modern sanatın etkilerindeki resimler üzerinde çalışmıştır. Hayatın her alanında avangart prensipleri eşliğinde yeniliğin sembol ismi olmuştur.

Şekil 50. Agust Macke, *Kıyık Manzara*, 1955.

Şekil 51. Agust Macke, *Kır Evinin Terası*, 1914.

Kaynak:(Agust Macke- 101 Art Works, 2021).

2.10. Soyut Dışavurumculuk (Abstract Expressionism 1940 ABD - 1950 ABD)

Soyut Dışavurumculuk, Avangart sanatla beraber gelişen bir sanat hareketidir. Bu, resmin doğasını yeniden tanımlar. Tabloların çarpıcı yenilikçi hareket konuları, farklı perspektiflerden işlenmiştir. Popülist etkisi yüksek bir sanatçılar topluluğu olarak karşımıza çıkar, Avrupalı pek çok sanatçıyı etkisi altına almıştır.

2.10.1.Hans Hoffmanz (1880 Almanya - 1966 ABD):

Avangart sanat, Almanya’da büyük buluşlarla açığa çıkmıştır. Taşınır durumda hassas radar cihazı icadı, denizdeki gemiler için büyük buluştu. Hans Hoffmanz, sanat uzmanı, ileri görüşlü bir sanatçıydı ve onun için sanat; değiştirme yeteneği, basitleştirme yeteneği, gerekli olanın konuşabilmesi için gereksiz olanı ortadan kaldırmaktı.

Sanat okulu açmış olan Hoffmanz, aynı zamanda da öğretmendi. Öğretmenken yaptığı çalışmalarında, çivit mavisi tonlarına sıklıkla rastlanır. Soyut, çalışmaları içinde uzamsal etkiler hakimdir.

Şekil 52. Hans Hofmann, *Bahçe*.

Şekil 53. Hans Hofmann. *Rüzgâr*, 1942.

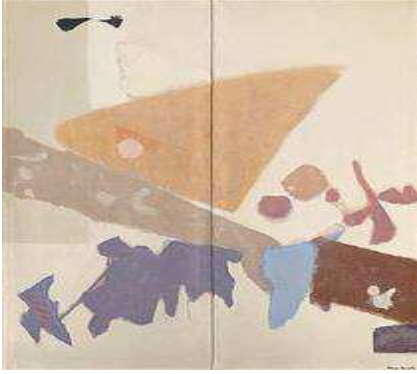
Şekil 54. Hans Hofmann, *Kale*, 1965.

Kaynak:(Hans Hofmann - 100 Art Works, 2022).

2.10.2.Kenzo Okada (1902 Japonya - 1982 Japonya):

Doğaçlamayı, soyut resimde mistik bir etkide yorumlayan Japon sanatçı, Kenzo Okada, doğaçlamaya yumuşak bir tonal skala getirmiştir. Tokyo Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitiren sanatçının eserlerinde, renk tonlarındaki geçişli etki oldukça dışavurumcu ve çarpıcı bir görselliğe sahiptir.

Resimlerinde çoğunlukla pastel tonları tercih eden Okada, doğadan kaynaklı doğaçlamalarında, geometrik şekillere yer vermiştir. Renklerde limon sarısı ve diğer renklerin açık tonları, resimlerinde çokça kullanılmıştır. Genelde, doğadaki biçimleri natürel etkide soyutlamıştır.

Şekil 55. Kenzo Okada, *Ekran I (iki parça)*,1955.

Şekil 56. Kenzo Okada, *Aktarım*.

Kaynak:(Kenzo Okada- 22 Art Works, 2022),.

2.10.3.Esteban Vicente (1903'te İspanya - 2001 ABD):

Esteban Porto, Riko'daki bir üniversitede dil eğitmeni olarak çalışmıştır. Eserlerinde, turuncu rengi oldukça çok kullandığı doğadan oldukça etkilendiği açıktır. Yeşiller, sarılar, maviler adeta resimlerinin olmazsa olmazıdır.

Şekil 57. EstebanVicente, *Başlıksız*, 2000.

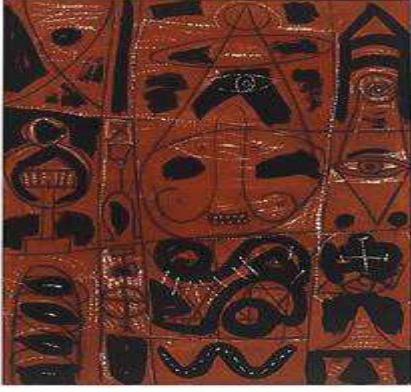
Şekil 58. EstebanVicente, *Le Crapouillot il natürmort*,1925.

Kaynak:(EstebanVicente- 51 Art Works, 2021).

2.10.4.Adolph Gottlieb (1903 New York _1974ABD):

İyi bir sadeleştirme uzmanı olan Adolph Gottlieb, kültür başkentlerine seyahatler yapmış ve bu ona pek çok görgü ve bilgi katmıştır. Kendi alanında oldukça ilerlemiş ve bilgi birikimini diğer insanlara öğretmekten çekinmemiştir. Bu yüzden oldukça ziyaret edilen sanatçılar arasında olmuştur.

1935'te Onlar olarak bilinen çalışmalarını, arkadaşlarıyla beraber beş yıl boyunca farklı yerlerde sergilemişlerdir. Yaşam kültürünü, eserlerinde sembollerle ifade etmiştir. Son yıllarında çok hastalanan sanatçı, resmi asla bırakmamıştır. Festival, cadde, amorf, kızıl zemin adlı eserleri oldukça etkileyicidir.

Şekil 59. Adolph Gottlieb. *Pembe ve Hint Kırmızısı*, 1946.

Şekil 60. Adolph Gottlieb, *Başlıksız*, 1947.

Kaynak:(Adolph Gottlieb- 65 Art Works, 2022).

2.10.5.Mark Rothko (1903 - 1970 ABD):

Mark Rothko,figüratif resim alanında oldukça önemli bir isim olarak öne çıkar ve figüratif soyut resim onunla bilinir. Eserlerinde konu olarak daha çok Amerikan metrosunu çalışmıştır. Bunları,şehir hayatının vazgeçilmezi olarak görmüştür. Rothko Joan Mirodan etkilenmiştir. Aynı zamanda Andre Masondan da etkilenmiştir. Onların gerçeküstü, soyut biçimleri onun resimlerinde de göze çarpar. Sanatçının fırçası kadar, maneviyatı da kuvvetli olup, bazı eserlerinde kendini gösterir. Dini yapılarda gördüklerinden esinlenerek eserlerine aktarmıştır.

Şekil 61. Mark Rothko, Başlıksız.

Şekil 62. Mark Rothko, *Deniz Kenarında Yavaş Girdap*.

Kaynak:(Mark Rothko- 169Art Works, 2021).

2.10.6.Willem de Kooning (1904 Hollanda - 1997 ABD):

Yakın arkadaşı Jackson Pallock ve sanatçı gurubundaki uygulamalarından etkilenmiştir. Yirmi iki yaşında Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı olan Kooning, öncü bir sanatçı olarak, New York Okulu olarak bilinen bir grup sanatçı arasında yer almıştır. Bunlar, soyut dışavurumcu sanatçılardandır. Amerika'da zor şartlar altında yaşayarak eğitmen olarak çeşitli yerlerde (çeşitli kurumlarda) görev alan Kooning, duvar resimleri çalışmıştır.

Şekil 63. Willem de Kooning, *Asheville*.

Kaynak:(Willem de Kooning- 85 Art Works, 2022).

2.10.7.Clyfford Still (1904 ABD - 1980 ABD):

Amerikan vatandaşı olan Clyfford Still, Amerika'da Kaliforniya Güzel Sanatlar Akademis'inde oldukça başarılı bir profesördü ve çeşitli ödüllerde almıştır.1972'de kendisine başarı ödülü verilmiştir.

Çok farklı renk düzenlemelerini soyut ve dışavurumcu üslupta, su izleri gibi etkilerle, doğaçlıyor ve yorumladığı eserleriyle tanınır. Sanatçının resimlerinde, hareket kavramını yakalamanın zorluğuna rağmen çizgiyle, bu hareket kavramını soyut sanatta etkili, karakteristik kendi içinde bir o kadar da özgün, anlatımıyla görmek mümkündür.

Şekil 64. Clyfford Still, *Başlıksız*.1976.

Şekil 65. Clyfford Still. *Otoportre*.

Kaynak:(Clyfford Still- 45 Art

2.10.8.Perle Fine (1905 Boston -1988 New York):

Amerikalı olan sanatçı Parle Fine akımın önde gelen ismi olmuştur. Oldukça başarılı bir sanatçı olan Fine, Sekizinci Cadde'de Bulunan Sanatçılar kulübüne kabul edilmiştir. Çizgilerle çalışmayı çok seven sanatçı, eserlerinde canlı parlak renkler kullanmıştır. Fine'nın kolaj çalışmaları oldukça fazladır. 83 yaşında zatürreden ölen Sanatçının kolajları, bu alandaki başarılı örnekler arasındadır.

Şekil 66. Perle Fine. *Kesinlikle Mavi*,1967.

Şekil 67. Perle Fine. *İdeomorfik Kompozisyon*,1942.

Kaynak:(Perle Fine- 57 Art Works, 2022).

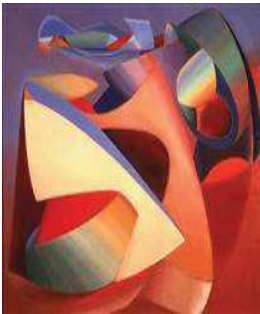
2.10.9. John Ferren (1905 ABD_ 1970):

Soyut sanat akımının değişik türleri ile ilgilenen John Ferren, oldukça dikkat çekici resimleriyle tanınır. Aynı zamanda, kendisi bir taş ustasıydı ve büstler üretmiştir. Kendini geliştirmeye oldukça çaba sarf etmiştir. Yazı yazmayı da sevdiği bilinen sanatçının pek çok yazısı mevcuttur. Eserlerinde, pastel renkler kullanmıştır. Renk seçiminde özellikle parlak karmen turuncular, limon renkleri göz alıcıdır.

Dönemin soyut sanatta çığır açan sanatçılarıyla, çok yakın arkadaş olduğu ve hatta Picasso'nun Guarnica'sının tuvaline bile bu yakın arkadaşı yardım ettiği de bilinir. Aynı zamanda The Club'ü oluşturan sanatçı 1970 'te vefat etmiştir.

Şekil 68. John Ferren, *Grazioso*, 1933.

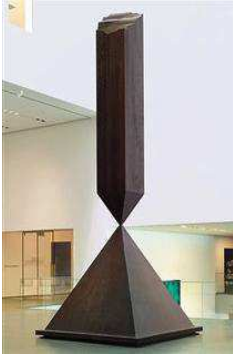
69. John Ferren, *Lutte ciel olarak*, 1937.

Kaynak:(John Ferren- 48 Art Works, 2022).

2.10.10.Barnett Newman (1905-1970 New York):

Amerikalı sanatçı Barnett Newman, Jackson Pollack'la yakın arkadaşı. Sanatçı, ilk çalışmalarında oldukça anı resmetmiş, fakat sonrasında bu resimleri imha etmiş ve rastlantısal resimle uğraşmıştır.

Eserlerinde, Jackson Pollack'la yakın arkadaş olmasının izleri vardır. Farklı ve değişik ölçülerde fermuar çizmeyi çok seven Newman'nın eserlerinde, bazen sayfayı bölen fermuarlar, bazen de 4 metreyi geçen eni küçük fermuarlar görülür. Bu fermuarlar, üç boyutlu heykel olarak da çalışılmıştır.

Şekil 70. Barnett Newman, *Broken Obelis*.

Şekil 71. Barnett Newman, *Nimet*, 1944.

Kaynak:(Barnett Newman- 86 Art Works, 2022).

2.10.11.David Smith (1906- 1965):

Amerikalı dışavurumcu sanatçılardan biri olan David Smith, sanatın birçok dalıyla ilgilenmiştir. Heykeller yaptı ve fotoğraflar çeken santçı, çeliği de malzeme olarak çok iyi kullanmıştır. Smith, çelikle şaşırtıcı, büyük ve devasa heykeller yapmıştır ve heykelleri ile çok ilgi çekmiştir. Metal, geometrik şekilleri birleştirmek için.” Oksiasetilen torcu kullanmaya başladı. Tek bir çalışma çeşitli, Patınalar ve Polikromi ile farklılaşan birkaç materyalden oluşuyordu.” (David Smith- 16 Art Works, 2022). Eserlerini oluştururken geometrik formlar kullanmıştır. Heykelleri sıraladığı alana, tarla ismini vermiştir.

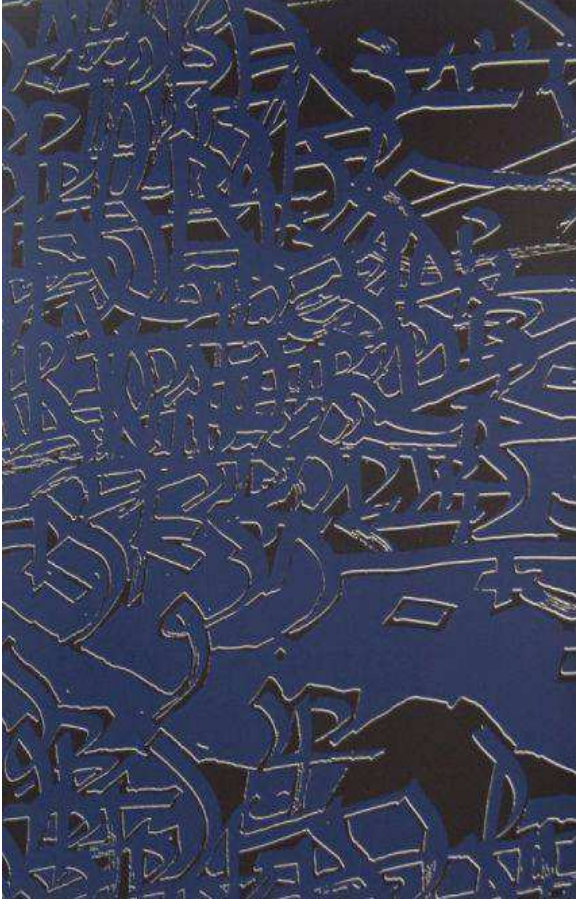
Şekil 72. David Smith, *Büyük Elmas*, 1952.

Kaynak:(David Smith- 16 Art Works, 2022).

2.10.12.Ulfert Wilke (Almanya 1907_ 1987 ABD):

Tabloları ve taş baskıları mevcut olan Ulfert Wilke, kireçtaşı üzerine yağlı mürekkeple çizilmiş litografi baskılarıyla ünlüdür. Geniş yelpazeli eğitimi ile de ayrıcalıklı bir kalite standardı sunar. Baskı türlerinin her türü ile ilgilenen sanatçı, bilim insanı, yılların verdiği birikimini, en iyi biçimde yenilikleri gözden kaçırmadan takip etmiştir.

Taş baskıları, kaligrafiyi farklı tekniklerde, gezdiği gördüğü farklı kültürlerden esinlendiği etkilerle, Asya'dan Japonya'ya kadar pek çok izlenim barındırır. Amerika'da pek çok eseri, çok sayıda müze dahil, kurum ve kuruluşlarda yer almaktadır.

Şekil 73. Ulfert Wilke, *Sözsüz*, 1977.

Kaynak:(Ulfert Wilke – 11 Art Works, 2022).

2.10.13.Lee Krasner (1908 ABD - 1984 ABD):

Amerikan soyut dışavurumcu Lee Krasner, Sanatçı Jackson Pollock'la evliydi. Eşiyle beraber irdelendiği dönemler de olmakla birlikte, Kübizm akımıyla ilgilenmiştir.

Krasner'nin eserlerinin çoğunun bir yangında yok olduğu bilinir. Otoportresi, kendi dışavurumcu yapısıyla örtüşmediği için yadırganmıştır. Figür çalışmalarında Kübizm etkileri vardır. Fovizm'den etkilenecek renklerinde ise minimal bir tercih etkisinde olduğu gözlemlenir.

Şekil 74. Lee Krasner, *Öğle vakti*, 1947.

Şekil 75. Lee Krasner, *Gece lambası*, 1947.

Şekil 76. Lee Krasner, *İsimsiz*, 1949.

Kaynak:(Lee Krasner- 23 Art Works, 2022).

2.10.14.Norman Lewis (1909ABD - 1979ABD):

Renkli kişilikli bir sanatçı olan Norman Lewis, Harlem Rönesans'ıyla çok ilgilenmiştir. Bazı eleştirmenler, bu sanatçıyı görmezden gelmiştir. Bu, onun sanatını etkilemişti, fakat oldukça başarılı bir sanatçıydı.

Dinamik biçimler hayranı olan Lewis'in eserleri arasında, sosyal temalı isimler de bulunur. Eserlerinde kendi soyut dışavurumculuğunu ifade eden sanatçı, bunu sembolik ifadelerle yapmıştır. Sanatçı şehrin görüntülerine de yer vermiştir.

Şekil 77. Norman Lewis, *Yeşil Sis*, 1948.

Şekil 78. Norman Lewis, *Harlem Havlusu*, 1954.

Kaynak:(Norman Lewis- 22 Art Works, 2022).

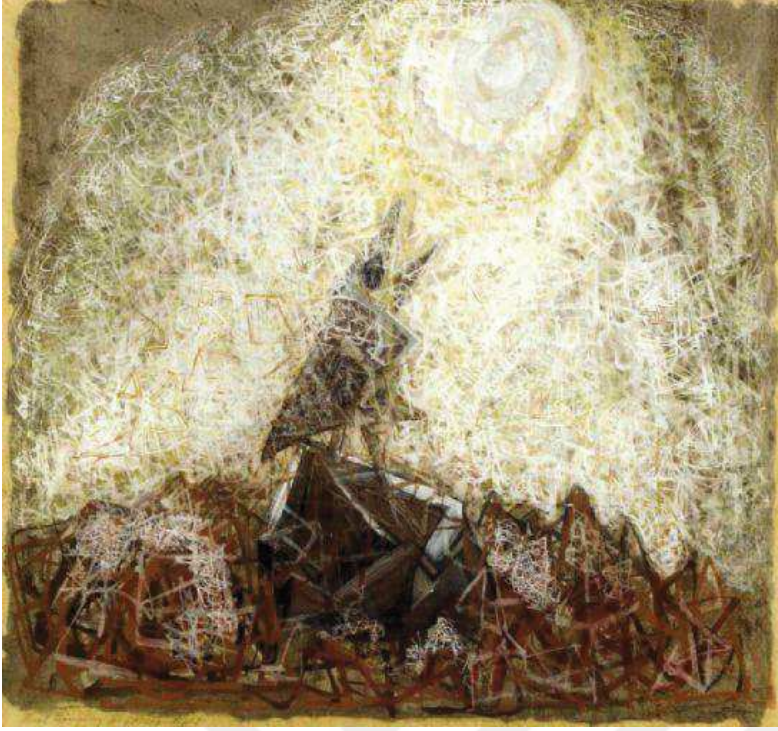
2.10.15.Morris Graves (1910 ABD - 2001ABD):

Yağlı boya ile ünlü olan Morris Graves, çalışmalarında tanınan bir sanatçıdır. Doğada incelediği, araştırdığı konuların sanki tarihini yansıtmayı amaçlamıştır. Doğadan esinlenerek soyutlamalara yönelmiştir. Kuş türleri çok ilgisini çekmiş ve özellikle kuş türleri resminin ana konusunu oluşturmuştur.

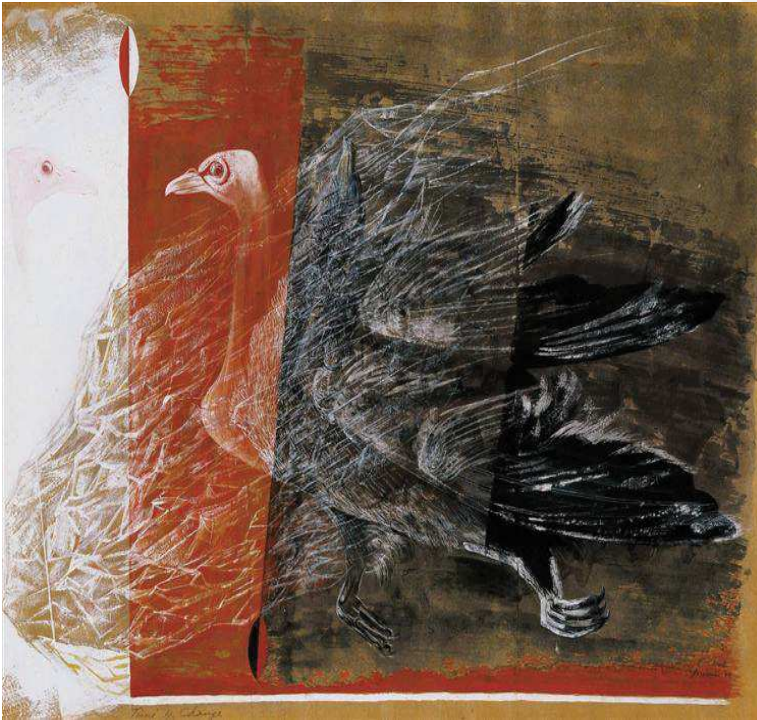
Kullandığı renkler de doğaçlama olan sanatçının tablolarında uyguladığı boyalar da ilginçtir. Eserlerinde pas rengi tonlarını sıklıkla kullanmıştır. Pas rengi, doğanın tozlu tarihin sürecini yansıtmaktadır. Eserleri, kahverenginin çeşitli tonlarını içerir. Bu ton, resmine ilginç biçimlerin yanı sıra karakter katmıştır.

Şekil 79. Morris Mezarları. *Sörf ve kuş*.

Şekil 80. Morris Mezarları. *Ay Işığında Şarkı Söyleyen Kuş.*

Şekil 81. Morris Mezarları. *Değişim Zamanı.*

Kaynak:(Morris Graves - 28 Art Works, 2022).

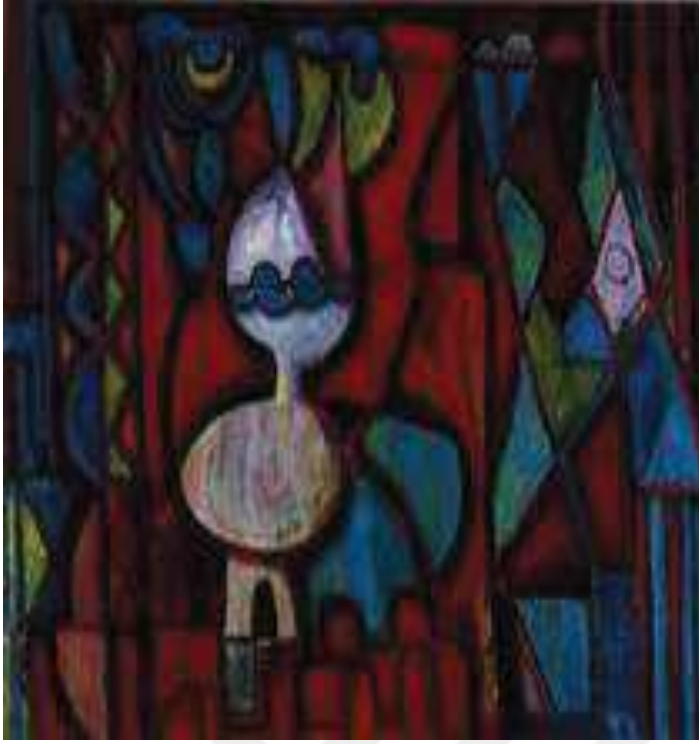
2.10.16. William Baziotos (1912 ABD -1963 New York):

Sürrealizm ile ilgilenmiş olan willam Baziotos, Soyut dışavurumcu gruptaki pek çok kişiyle arkadaş olmuştur. New York Okulunda eğitimlik yaparken, konularını oluşturduğu üniversitede, dersler vermiştir.

Sanatsal aşamalarında yer yer karşımıza hep farklı etkilerle çıkan sanatçının Paraşütçüler temalı resimleri oldukça soyut formlardan oluşurken; natürmort eseri, yine aynı şekilde oldukça uyumlu renk tonu ile karşımıza çıkar Baziotos, bazen de oldukça hayalperest çalışmalarda bulunmuştur. Deniz hayaletleri, ay hayvanı gibi imgesel figürleri de çalışmıştır.

Şekil 82. Willam Baziotos, *Oda*, 1945.

Şekil 83. Willam Baziotes. *Natürmort*, 1945.

Şekil 84. Willam Baziotes, *Paraşütçüler*, 1944.

Kaynak:(Willam Baziotes - 34 Art Works, 2022).

2.10.17.Jackson Pollock (1912 ABD – 1956 ABD):

Soyut Dışavurum'un en tanınan sanatçısı olan Jackson Pollock, kendi dönemin en önemli sanatçıları arasında yer almıştır, Bir yandan da alkol bağımlılığı ve depresyonla uğraştığı ve onun getirdiği psikolojik depresyonla mücadele ettiği de bilinir. Depresyonla ve alkole olan bağımlılıklarını sanata teşvik eden doktorları, onun tanınmasında küçük bir yere sahiptir Başarısız bir öğrenciliği olan sanatçı, gençlik yıllarında geliştirdiği teknikle adını tüm dünyaya duyurmuştur.

“ilk kişisel sergisini 1943'te Art of the Century Galerisinde (New York) açtı.1946-51 yılları arasında Betty Parsons Galerisinde (New York) her yıl (1949' da iki kez) kişisel sergi açtı.1950'deVenedik Milano'da;1952'de Paris'te,1953'te Zürich'te sergiler düzenledi.” (Layton,1991:399)

Sanatçının *fraktal* diye tanımladığı sanat tekniği; gerçek hayatta tabiatın doğru bir biçimde tasvir edilmesinin farklı bir bakış açısıdır. Kelime anlamı itibari ile de kırılmış ufalanmış anlamına gelen fraktal, oluşturulmasındaki ana amacı ise hayatı anlamak için tabiatın bir modellemesidir.

Sanatçının artan talep alkolizmi de daha kötüye giden bir durum almış ve alkollü olarak araba kullanırken kaza geçirmiştir. Ölümünün ardından, sanatçının eşi, sanatçının tanıtımını çok iyi yapmıştır. Bu sebeple ünü bütün Amerika ve Avrupa'ya yayılmıştır.

Hakkında belgeseller çekilmiş olan Pollock, için ve retrospektif sergiler de düzenlenmiştir. Action – Painting koleksiyon resimleri; bulduğu bu etkili sanat farkıyla, akımın öncüsü omuştur. Bu akım, Amerika'da bir eğlence haline gelmiştir. Değişik ortamlarda da bu akımın izleri görülmüş ve zamanla evrensel bir etkiye sahip olmuştur.

Şekil 85. Jackson Pollock, *5 numara*, 1944.

Şekil 86. Jackson Pollock, *3numara*, 1937.

Kaynak:(Jackson Pollock – 90 Art Works, 2022).

2.10.18.Morris Louis (1912 ABD – 1962):

1912’de Amerika’da doğan 1962’de ölen sanatçı, tablolarıyla ve boyanın özgürce sürüldüğü soyut çalışmalarıyla tanınır. Magna marka, boya kullanımında ünlüydü. Bu, Akrilik ve reçine içeren, bilinen akriliğin aksine parlak görünümü olan bir boya türüdür ve kullanımında daha çok terebentine ihtiyaç duyulur.

Yağlı boyalarıyla da Magna kullanmıştır. Magna boyası, yağ bazlıdır. Son soyut çalışmalarında, çiçeklerin dokuları gibi renklerin geçişleri ve çizgi çalışmaları mevcuttur. Renk alanı resmin ana temasıdır. Boyanın çok inceltilmiş olduğu göze çarpan ana unsurlardan biridir. İnce boya kullanımı önemlidir ve Seyreltilmiş halde görülür.

Şekil 87. Morris Louis, *Mavi Peçe*, 1958.

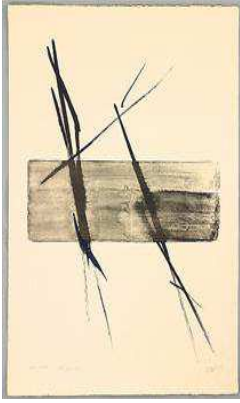
Şekil 88. Morris Louis, *Kırılma Tonu*, 1954.

Kaynak:(Morris Louis- 111 Art Works, 2022).

2.10.19.Toko Shinoda (1913 Çin- 2021 Japonya):

Japon sanatçı Toko Shinoda, Jackson Pollock 'tan oldukça etkilenmiştir. Bir gruba, bir tarza ait olmayan, bağımsız çalışan, mavi seven bir sanatçı olarak bilinir. Sumi resim sanatından etkilenmiştir. Sumi mürekkebinin sınırsız renk seçeneklerinden dolayı resimleri oldukça özgündür.

Resimlerindeki renkler, zinober, gümüş, platin ve altın rengidir. Sanatçı litografik baskı çalışmalar yapmıştır. Doğanın görüntülerini, canlılığını canlı fonlar etkisinde canlı biçimlerle çalışıp şekillendirmiştir. Genellikle Sumi tekniğini çok kullanmıştır ve Sunmi siyahını da resimlerinde öncelikli olarak tercih etmiştir.

Şekil 89. Toko Shinoda, *Kasanarca*?

Şekil 90. Toko Shinoda, *Öte*?

Kaynak:(Toko Shinoda – 26 Art Works, 2022).

2.11. Doğaçlama, Deneysellik ve Yaratıcılık

İkonografik ve ikonolojik yöntemlerden yararlanarak ve Batıdaki yeni sanat eğilimlerini inceleyecek olursak, konumuz düşsellik ve fanteziler içeren öğeleri de yer alır. Doğaçlama her insanın deneyimlediği kavramdır. Bu onun hayatla daha sıkı olmasını sağlayan bir düşünce biçimidir. Araştırır, öğrenir, alır ve aktarır

İnsan ve duygularına yön veren doğaçlamadır. Doğaçlama sayesinde sanat, insanı güldürüp, düşündürüyordu. Duchamp'ın bir Mona Lisa kopyasına da doğaçlama sakal bıyık eklendiğinde doğaçlamanın nasıl bir etki yarattığını görürüz.

Bu doğaçlamalar, bazen bu renkli tabiatın kendini anlatırken, duygu yüklü güzelliklerini, mutluluklarını, bazen hüznü düşler dünyasını, tüm içtenlikle, doğaya adaptasyonunu görmek mümkündür. Bu görüntü doğanın gizemli atmosferini izleyiciye spontane olarak kompozisyonun içindeki anlam boyutuna doğru yönlendirir. Doğanın sırlarını ve yaşamsal düzenin mükemmel harmonisini hatırlatmakta ve her şeyin hassas bir denge temeline dayalı var olduğunu göstermektedir. Çizere şiirsel, lirik anlatımlar sunan doğanın, fantastik yüzü, resimlerde erguvanı ışık kadar etkileyicidir.

Yeşilin hayat ışıkları olumlu olguların düşünceye yansıdığı hayalleri vurgular. İnsanın hayal perdesinden yansıyan bir ışığın rengidir ve akımların insan ruhuna nüfus eden, bir duyarlılığa hizmet etmektedir.

Felsefi ve teatral bir kurgusallık, sanatçının natüralist tasvir tarzı, sanatçının kurgusuyla doğanın uçsuz bucaksız sınır tanımaz enginliği karşısında materyal olgularıdır. Tabiat sanatın imgelem gücünden artistik yaratım yeteneğinden üretken anlayışından pay alır. Eserlerinde güçlü üslup özellikleri, üslup çözümlenmeleri, içsel anlam boyutlarını yoklayacak metodolojik yaklaşımlar, doğaya adaptasyonda asla tükenmeyecektir.

2.12. Müzikte Doğaçlama Örnekleri ve Vasily Kandinsky

19. yüzyılla beraber sanatın boyutu da giderek farklılaşmaya başlamıştır. Bu farklılaşmayı belgesellerden örnek vermek gerekirse: “Simon Schama’ nın Sanatın Gücü (power of Art.2006) serisidir. Bu belgesel Rönesans’tan 20. Yüzyıla kadar tarih boyunca ünlü sanatçıların eserlerin gayet yetkin ve keyifli bir dille açıklıyor” (Dickerson,2019:331).

Sanatçı, doğadan ilham alıp çeşitli, doğaçlamalarla lirik etkilerle değişmeye farklılaşmaya ve özgünleşmeye başlamıştır. Bu, resme bir çeşni katıyor, sanatı güzelleştiriyordu, sanat giderek çağı sarmaya başlamıştır.

Müzik, çağın vazgeçilmezi oldu ve bu dönemde sanatçılar araştırmacı, yaratıcı ve üretken etkilerle karşımıza çıkıyorlardı. Müziksel ritimlerle bir senfoni oluşturan renk dünyası, sanat iklimine büyük katkı sağlamıştır.

2.12.1.Wassily Kandinsky (1866'da Rusya- 1944'te Fransa):

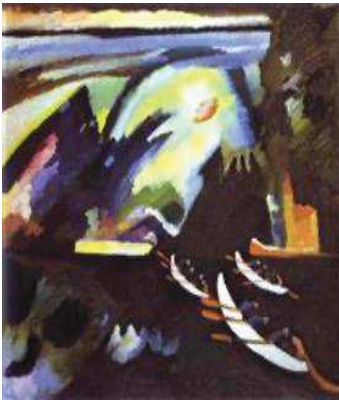
Rus sanatçı Wassily Kandinsky, dışavurumcu ve soyut sanatla ilgilenmiştir. Kandinsky, oldukça lirik, renkte şiirsel, renklerde oldukça doğanın değişik tonlarını kullanmıştır. Kendi milleti tarafından dahi ressam olarak dile getirilir.

Şekil 91. Wassily Kandinsky, *Doğaçlama 7*, 1910.

Kompozisyon çalışmalarında müziğin ritminden faydalandığı söylenir. Her alanda çok iyi bir eğitim alan sanatçı, yaptığı bütün işlerde başarılı olmuştur. Kandinsky sanatı için şu açıklamayı yapmıştır:

“Renkler Klavye, gözler çekiç, ruh ise onlarca teliyle piyano. Sanatçı ise ruhta titreşimler yaratmak için tuşlara dokunarak piyanoyu çalan el”1911(Cheshire,2019:111).

Şekil 92. Wassily Kandinsky, *Orman (kırmızı -Yeşil)*,1913-1914.

Kaynak:(Wassily Kandinsky- 227Art Works, 2021).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL VE YÖNTEM

3.1.Doğaçlama Sanatında Araştırma ve Nesnelerin Kullanımı

Araştırmanın yöntemlerinde, araştırma evreni ve örnekleri kullanılmıştır. Araştırmanın evreni ve örnekleri, resim sanatında doğada nesnelere gerçekleştirilen uygulamalar, doğanın irdelenmesini ilgilendiren çeşitli materyallerle oluşturmuştur. Ayrıca internet gibi bildirimler, gazete söyleşileri, röportajlar incelenerek konu bütünü sağlanmıştır.

Doğaçlama kalitesinin belirlenmesinde; sanatçının kişisel yaşantısı, duyguları yapısına yansıdığı ölçüde, o sanat yapıtı değer kazanır. Uluslararası tanınırlık usta bir sanatçı olmanın bir gerekliliğidir. Herhangi bir sanatçının ülkesinin çağdaş sanatında önemli bir isim olabilmesi için istikrarlı ve disiplinli bir üretim zamanlamasını ihtiyaç vardır.

Sanatçılar genelde insanları, ailelerini, yeryüzünü, bitki örtüsünü, görüntüsünü ve yaşadığı ortamın yerel ve beşerî özelliklerini eserlerinde yansıtır. Sanat eserleri çağın tanıklarındır. Sanatçının amacı; resimde tabiatın gelecek kuşaklara farklı bir anlatımla aktarılmasını sağlamaktır. Sanatçıların kişisel yaşamı, duyguları ve yaptığını yansıttığı ölçüde o sanat yapıtı anlamını bulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1.Araştırmanın Çıkarımları

Doğaçlama tekniği uygulamaları, yüzlerce çizim ve boya çalışmalarının potansiyelinde yer alan eserlerin yaşaması için bir avantaj olup tarihe geçmiş yapıtların en ayırt edici prensiplerinden birini oluşturmuştur. Resim sanatında doğanın doğaçlama etkisi ile bu bağlamda çağdaş bilimin eserlerde irdelenmesi de güncel hale gelmiştir.

Doğaçlama uygulamaları ile tasarlanan eserler, göz ardı edilemeyecek tanınırlığı bir o kadar da yeni akımların yayılmasına ve etkili eserlerin yeniden incelenip değerlerinin belirlenmesine sebep olmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Doğaçlamanın, Resim Sanat ile Hayatla Bağıntısı ve Soyut Sanattaki Yeri ve Önemi

Yalnız doğanın nimetlerinden ve kişinin kendi emeğinden faydalanarak yaşayacağı bir dünya düzeni tasarlayan sanat, aynı zamanda tasarladığı dünyanın uygulayıcısıdır. Doğaçlama kaynaklı resim sanatında, kişi kendi anlatımları doğrultusunda çok farklı araçların olanaklarından faydalanabilir.

Fırça, çöp tahta parçası, kamış, kuş tüyü, ip, elek, kumaş, tarak, vb. daha birçok araç bu kapsamda değerlendirilebilir. Sonuç olarak çok farklı ve zengin görsel etkiler sunulabilir. Sanatın temel içeriği, insanların, doğal yaşamı üzerinde güçlü bir yaratıcılığı niteliğindedir.

Sanatçı insan, suskun doğa ile ilgili fikirlerden yola çıkarsa, doğa ve sanatın etkisiyle, daha sağlam ve kalıcı eserler ortaya koymayı başarabilmektedir. Sanatçı ve doğanın entegrasyonu; resimleri, sanata verilmesi gereken öneme doğru hızla yönlendirir.

Bu açıdan, sanat tümevarımdır. Bu kapsamda birbirini bütünleyen kültürlerin gelip geçtiği, yaşadığı topraklar üzerinde doğaçlamalar ve doğadan esintilerde en çok emek, sarf edilen çalışmalar arasında yer almaktadır. Kavramsal doğrultuda soyut dünyayla özdeşlik kuran bu çalışma görsel düzeyde düşünmenin öğretileri kapsamında çalışmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

Doğa ananın sunduğu nesnel değerler ve algılar kapsamında ölçülebilirliği ve açıklanabilirliğiyle öne çıkan resim yapıtları tarihteki yerini artan bir ivmeyle daima koruyacaktır. Doğanın gücü, paslanmaya bırakılmazdı. Çünkü yepyeni bakış açıları sunuyordu. Sırlarla dolu sayfalarını bir çeviren gözler önüne sunan yine sanattı. Bir dolu ipuçlarının farkına varır. Güneyin çiçeklerle dolu tarlaları, gibi sanata adanmış olağanüstü bir yaşamın zengin birikimi beliriyor. Resim sanatında doğadan esinlenerek gerçekleştirilen biçimsel uygulamalar ve doğaçlama kavramının irdelenmesi konusu bakış açısıyla

netleştirme lirik ifade vardı. Resim sanatında doğadan gerçekleştirilerek yapılan biçimsel uygulamalar çok eskilere dayanır. Sanat akımlarında yapıtlara anlamsal kurgusal açıklık getiren geniş zaman yelpazesi, doğadan mistik görüntüler, doğadan esintiler ve doğaya olan hayranlıkla başlayan gizemli bir serüvendir. Uluslararası bilinirlik, yüksek sanatçı olmanın bir gerekliliğidir, doğa ve doğaçlama.

Bu konuda sistemli irdeleme yapmak, konunun nedenselliğidir. Sanatın ayırt edici özelliği güzelliği, doğa ile sanat birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Doğayla anlamlı bir bağ kuramayan sanat, sanat değildir. Sanat ile sanatçı arasındaki bu etki yoksa sanatçı yok olma tehlikesi yaşar. Tüm dünyada hızla yayılan doğaya dönüş hareketinin biçimlenmesi yayılmasında büyük rol oynar.²

Türk resminde, yağlı boya resmin bir gelenek olarak yerleşmesinde nasıl gecikme olduysa aynı şekilde doğaçlama tekniğinin uygulanması da gecikmeli olmuştur. Savaş sonrası Cumhuriyetin ilanı ile sanat kurumlarının yaygınlaşması sonucu akademilerde figüratif resim geleneği klasik kuralları ile sanat öğretisi olarak yerleşmiş olup daha sonraları 1950'ler sonrası kıta Avrupası ve Amerika'da İkinci Dünya Savaşı'nın getirmiş olduğu protest sanat akımlarına tanınan tematik özgürlükler ve soyut resim prensiplerinin ortaya çıkışı sonucu, Türk sanatçıları da bu modern eğilimlerden ve doğaçlama tekniklerinin soyut resme ulaşmasındaki olanaklardan etkilenip, yararlanmaya başlamışlardır. İlk olarak lirik soyutlamalarda Zeki Faik İzer ve Fahrelnisa Zeid, bu doğaçlama tekniklerini uygulayan sanatçılarımızdır. Daha sonra tamamen non figüratif etkiye evrilen bu doğaçlama ağırlıklı üsluplaşma Amerika'da uzun yıllar yaşamış olan Burhan Doğançay'ın raslantısal doku etkinlikleri doğaçlama tekniğinin zirveye ulaşmasını sağlamıştır.

Günümüze kadar devam eden bu süreçte, Mimar Sinan Üniversitesi ekolünden gelen bazı figüratif sanatçılardan dışavurumcu olan Mustafa Ata ve figüratif soyutlamayı peyzaj doğaçlaması ile kurgulayan;

² Birsal, S. (1967). Fransız Resminde İzlenimcilik. Ankara: Dost Yayınları.

İhsan Doğrusöz, Umut Germeç ve soyut doğaçlamanın öncülerinden Güngör Taner, Özdemir Altan, Zekai Ormancı ve son olarak da Türk resmine müzik ritminin etkileriyle lirik doğaçlama soyutlamasını getiren duayen santçi, minimalist Adnan Çoker, ışık gölge doğaçlamaları, geleneksel mimari sanatlarımız ile başarılı bir şekilde sentezlemiştir.

Bu, Türk resmine son elli yıl içinde büyük bir sanatsal ivme kazandırmıştır. Bu dönem çok geniş kapsamlı olduğundan dolayı özet olarak bir sonuç yargısı olarak tezin yazarı tarafından bu araştırmaya dahil edilmiştir ve bu belki de ileride Türk resim tarihinde yeni bir döneme de ışık tutacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, B. (2018). *Çağdaş Sanatta Bireyselleşmeler_II*. Corpus Yayınları:İstanbul.
- Adnan Turani. (1984). *Batı Anlayışına Dönük Türk Resim Sanatı Turkish Painting*. Ankara: Doğu Matbası.
- Adolph Gottlieb- 65 Art Works. (2022, 05 Ocak). . Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/adolph-> adresinden alındı
- Agostino Bonalumi-29Art Works. (2021, 28 Aralık). Erişim adresi: wikiart.: <https://www.wikiart.org/en/agostino-bonalumi> adresinden alındı
- Ağust Macke- 101 Art Works. (2021, 21Aralık). Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/august-macke> adresinden alındı
- Albert Oehlen-11 Art Works. (2021, 20 Aralık). Erişim adresi: wikiart: <https://www.chhttps://www.wikiart.org/en> adresinden alındı
- Alberto Burri-15 Art Works. (2021, 28 Aralık). Erişim adresi: wikiart: www.wikiart.org/en/alberto-burri adresinden alındı
- Artist by art movementi orphism*. (2021, Aralık 20). WikiArt: <https://www.wikiart.org/en/artists-by-art-movement/orphism> adresinden alındı.
- Artists by art movementi Abstract Expressionism*. (2022, Ocak 05). WikiArt: <https://www.wikiart.org/en/artists-by-art-movement/abstract-expressionism> adresinden alındı.
- Artists by Movementi Provisional Painting(NevCcualism)*. (2021, 11 07). WikiArt: <https://www.wikiart.org/en/artists-by-art-movement/provisional-p> adresinden alındı.
- Barnett Newman - 86 Art Works. (2022, 06 Ocak). Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/john-ferren>
- Birsel, S. (1967). *Fransız resminde izlenimcilik*. Dost Yayınları: Ankara.
- Cheshire, Lee. (2019).” Sanatın Önemli Anları.”E. Açıanal. *20. Yüzyılın Başları*. (s.111) .Hep Kitap: İstanbul.
- Cheshire, Lee. (2019).” Sanatın Önemli Anları.”E. Açıanal. *19. Yüzyıl*. (s.69). Hep Kitap: İstanbul.
- Clyffort Still - 45 Art Works. (2022, 06 Ocak). Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/clyfford-still>
- Dalamaino- 20 Art Works. (2021, 28 Aralık). Erişim adresi: wikiart.: <https://www.wikiart.org/en/dadamaino>

Dickerson, M. (2019). *Sanat Tarihi*. Orhan Düz (çev.) “*Sanatı Keşfetmek*”. (s.331). Say Yayınları: İstanbul.

Emile Scanavino-Art Works. (2021, 28Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/emilio-scanavinor> adresinden alındı

Enrico Castellani-22Art Works. (2021, 28 Aralık). Erişim adresi: wikiart.:
<https://www.wikiart.org/en/enrico-castellani> adresinden alındı

Enrico Donati- 24 Art Works. (2021, 28 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
www.wikiart.org/en/enrico-donati.

Ernst Fischer. (2018). *Sanatın Gerekliliği*. Sözcükler Yayınları: İstanbul.

Esteban Vicente- 51 Art Works. (2021, 09Aralık). Erişim adresi: wiki:
<https://www.wikiart.org/en/esteban-vicente/all-works> adresinden alındı Ernst

Fischer. (2018). *Sanatın Gerekliliği*. Sözcükler Yayınları: İstanbul.

Frantisek Kupka-85 Art Works. (2021, 20 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/frantisek-kupka> adresinden alındı

Gary Wragg-10 Artworks. (2021, 17 Aralık). Erişim adresi: wikiart.:
<https://www.wikiart.org/en/gary-wragg> adresinden alındı

Hans Hofmann- 100 Art Works. (2021, 22 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/august-macke> .

İhsan Doğrusöz. (2007). *Görsel Algılamada Sanatın Temel Bileşenlerinin Kapsama Alanı*. Lisans Yayıncılık: İstanbul.

İncekara. (2021, 06 Ocak). www.İncekara.com.tr/tr/gazete/sayı_72. www.incekara.biz.tr:
https://www.İncekara.com.tr/tr/gazete/sayı_72 adresinden alındı

Jackson Pollock – 90 Art Works. (2021, 20 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/jackson> adresinden alındı

John Ferren - 48 Art Works. (2022, 06 Ocak). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/john-ferren>

Jurgen Partenheimier- 15 Artworks. (2021, 20 Aralık). Erişim adresi: wikiart.:
<https://www.wikiart.org/en/michael-krebber> adresinden alındı

Kenzo Okada-22 Art Works. (2022, 05 Ocak). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/kenzo-okad>

Kıymet Giray. (2007). *Türk Resim Sanatının Bir Asırlık Öyküsü*. Seçil Ofset: İstanbul.

Leopold Survage-76 Art Works. (2021, 21 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/leopold-survage> adresinden alındı

- Lucio Fontana- 22 Art Works. (2021, 27 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/lucio->
- Madelynn Dickerson. (2019). *Sanat Tarihi*. Say Yayınları: İstanbul.
- Mark Rothko - 169 Art Works. (2021, 09 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/mark-roth>
- Michael Krebber- 10 Artworks. (2022, 07 Ocak). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/michael-krebber>
- Mihail Larionav- 60 Art Works. (2021, 28 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/mikhail-larionov>
- Morris Louis- 111 Art Works. (2021,07 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/morris-louis> adresinden alındı
- Nanda Vigo-10 Art Works. (2021, 28 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/nanda-vigo>
- Natalia Goncharova-66 Art Works. (2021,28 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/natalia-goncharova> adresinden alındı
- Norbert Lynton. (1991). *Modern Sanatın Etkisi*. Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Norbert, L.” Modern Sanatın Öyküsü”. C. Çapan (ed.) ve S. Öziş (ed.) *Amerikan Toplumunda Sanat*. (s.234). Remzi Kitabevi Yayınları: İstanbul.
- Norbert, L.” Modern Sanatın Öyküsü”. C. Çapan (ed.) ve S. Öziş (ed.) *Amerikan Toplumunda Sanat*. (s.399). Remzi Kitabevi Yayınları: İstanbul.
- Norman Lewis - 22 Art Works. (2022, 06 Ocak). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/norman-lewis>
- Paolo Scheggi- 27 Art Works. (2021, 28 Aralık). Erişim adresi: wikiart.: 1966
[https://www.wikiart.org/en/paolo-scheggi/untitled 9](https://www.wikiart.org/en/paolo-scheggi/untitled%209)) adresinden alındı
- Perle Fine - 57 Art Works. (2022, 06 Ocak). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/perle->(Erişim Tarihi: 06 Ocak 2022 21.54) adresinden alındı
- Raoul De Keyser-33 Art Works. (2021, 17 Aralık). Erişim adresi: wikiart.:
<https://www.wikiart.org/en/raoul-de-keyser>
- Robert Delaunay-34 Art Works. (2022, 05 Ocak). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/Robert>
- Roberto Carvalho de Magalhaes. (1895). *Mini Dev Sanat Kitabı*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Sharon Butler- 10 Art Works. (2021, 20 Aralık). Erişim adresi: wikiart:
<https://www.wikiart.org/en/sharon-butler>

- Sibel ,T. "Oluşum Süreci İçinde Dijital Sanat".F.Erdoğan (ed.) *Dijital Sanata Doğru*.(s.110). Hayalperest Yayınevi: İstanbul.
- Sonia Delaunay-101 Art Works. (2022, 05 Ocak). Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/sonia-delaunay/dubonnet>
- Susie Hodge. (2020). *Sanatın Kısa Öyküsü*.Optimum Basım Yayın: İstanbul.
- Tansuğ, S. (1995). *Türk Resminde Yeni Dönem*.Remzi Kitabevi: İstanbul
- Toko Shinoda – 26 Art Works. (2021, 20Aralık). Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/toko-shinoda> adresinden alındı
- Turi Simetri-Art Works. (2021, 28 Aralık). Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/turi-simet>
- Ulfert Wilke – 11 Art Works. (2022, 08 Ocak). Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/ulfert-wilke>
- Varlık Şentürk. (2012). *Analitik Resim Çözümlenmeleri*.Ayrıntı Yayınları: İstanbul.
- Visual Encyclopedia*. (2021, Aralık 20). Wiki Art: <https://www.wikiart.org/> adresinden alındı.
- WassilyKandinsky - 227Art Works. (2021, 28 Aralık). Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/wassily->
- Wikiart. (2021, 21 Aralık). *Lucio-Fontana*. www.wikiart.org: <https://www.wikiart.org/en/lucio-fontana> adresinden alındı
- Willam Baziotes - 34 Art Works. (2021, 20 Aralık). Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/william-baziotes> adresinden alındı
- Willem de Kooning - 85 Art Works. (2022, 06 Ocak). Erişim adresi: wikiart: <https://www.wikiart.org/en/willem-de-kooning> adresinden alındı
- Works, L. K.-2. (2022,06 Qcak). Erişim adresi: Wikiart: <https://www.wikiart.org/en/lee-krasne>